

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosa ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Dvo Priores Decretalivm Libri Continentvr

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

33. De maiortate, & obedientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95263](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95263)

De Maioritate, & obedientia.

TIT. XXXIII.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hanc rubr. scribentes.
- 2 Maioritas in Republ. Ecclesiastica iure optimo constituta.
- 3 Maioritas Ecclesiastica consistit in ordinis prerogativa, secundum quam Presbyter Episcopo, Presbytero Diacono, & sic de ceteris debet esse subiectus.
- 4 Maioritas Eccles. consistit in prerogativa potestatis seu iurisdictionis, secundum quam Archidiaconus maior est Archipresbytero, Archiepiscopo Episcopo.
- 5 Maioritas Eccles. consistit in prerogativa antiquitatis, cui magna est reverentia exhibenda.
- 6 Antiquitatis prerogativa vel consideratur ratione ætatis, vel ratione temporis.
- 7 Maioritas Eccles. consistit in prerogativa ordinantis.
- 8 Præbenda primo vacature in affectu præferitur posterius receptus in Canonum illi, qui ordinaria auctoritate prius receptus est.
- 9 Obedientia largè sumitur pro executione cuiuscunque rei, quæ potest cadere sub præcepto.
- 10 Obedientia specialiter accipitur pro executione præcepti expressi, vel taciti, non ex quacunque intentione, sed ex eo solum præcipitur.
- 11 Obedientia in rub. sumitur pro ut est virtus specialis, secundum quam omnis subditus tenetur omni iuri obedire suis superioribus.
- 12 Obedientia formalis est virtus indicans voluntatem ad promptè & faciliter implendum præceptum, seu voluntatem superioris.
- 13 Inobedientia est vitium inclinans ad non implendum præceptum, seu voluntatem superioris præcipientis quæ talis.
- 14 Obedientia tripliciter ab aliquibus distinguitur, sufficiens, perfecta, & indiscreta.

SUPER hanc rubr. scripserunt Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Panorm. Felin. Zabab. Bald. Ioan. de Londris in *breviario sanctorum Canonum*, fol. 165. Guillelm. Durand. in *speculo iuris*, l. 4. sub hoc tit. & in *breviario iuris Canon.* fol. 36. verso, Petr. de Rauenna in *compendio iuris Canonici*, Martin. Mesnart. in *epitome Decret.* fol. 48. verso, Dan. Venator in *analyti method. iur.* Pontif. à pag. Goffred. & Host. in *sum. huius tit.* Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in *paratilis ad quinque libros Decret.* Barth. Carthag. in *expositio titulorum iuris Canon.* Zypæ. in *analytica postremi iur. Eccles.* enarrat. pag. 54. nonnulli Ioan. Honor. l. 1. *sum. in Decret.* omnes sub hoc tit.

2 Maioritas in Republ. Ecclesiastica iure optimo instituta fuit, oportuit namque in reverentia exhibenda, & honoribus impendendis etiam inter personas Ecclesiasticas distinctionem fieri, ut probat Abb. in *can. 1. hoc tit.* Host. in *summ.* eiusdem tit. in *princip.* Nam quemadmodum in Ecclesia triumphante sunt Angeli, Archangeli, & alij spiritus, non tamen sunt in officio, & potestate pares, sed nimium differentes cum alij aliis sint superiores ita & in Ecclesia militante non omnes debent esse pares in potestate &

officio, sed alij maiores, alij verò minores ita arguit text. opt. in *c. ad hoc 89. dist.* sic alias in corpore naturaliter omnia membra non eundem actum habent, ex Paul. ad Roman. 12. imo distincta habeant officia, & diuersas operationes, aliæque aliis sunt subordinata, ex eod. Paul. ad Corinth. 12. quæ varietas per diuersa officia, & robur corporis seruat, & pulchritudinem manifestat. text. in *c. singula 89. dist.*

Quæ quidem maioritas Ecclesiastica in quatuor consistit, primò in prerogativa ordinis, secundum quam Presbyteri Episcopis tanquam superioribus debent esse subiecti, iuxta *c. legitimus 91. dist. c. olim, c. Episcopus 95. dist.* & quæ ibi dixi, & de offic. & potest. Episc. p. 1. tit. 1. c. Et sic ratione eiusdem maioritatis in ordine consistentis Diaconus Presbytero, subdiaconus Diacono, Acolytus subdiacono, & sic de cæteris debent esse subiecti, d. c. legitimus, c. statimur hoc tit.

Secundò consistit prædicta maioritas in prerogativa potestatis, seu iurisdictionis, secundum quam Archidiaconus maior est Archipresbytero, c. perleth, verbo, Archipresbyter 25. dist. Archiepiscopus Episcopo, Patriarcha, seu Primas Archiepiscopo, c. placuit 18. dist.

Tertiò consistit maioritas in prerogativa antiquitatis, cui magnam esse reverentiam exhibendam, tulerunt sanctorum Patrum decreta, c. quanto, ibi, sicut testatur antiquitas, ubi gloss. iura similia citat, de translat. Præl. testamenta, ibi, retinendus est mos fidelissimè verustatis, c. de testam. hæc autem antiquitas vel consideratur ratione ætatis, de qua in l. semper, ff. de iure iur. c. dudum 22. vers. gestu, ibi, etate, de electi. Vel consideratur ratione temporis, de qua l. quoties 99. ff. de reg. iur. reg. qui prior. eod. tit. in 6. c. duobus 14. vers. si vero, de rescript. eod. l. text. opt. in c. 1. hoc eod. tit. ubi gloss. verbo fuerit, text. in l. 1. ff. de albo inscrib. Intellige datis partibus terminis, & ita si concurrunt duo, vel tres eiusdem ordinis, seu dignitatis, antiquior est præferendus, iuxta d. p. 1. & d. l. 1. secus alias; unde si maior in ordine concurrat cum antiquiori minori in ordine, tunc maior ordine est præferendus, quamvis sit posterior tempore, text. opt. ubi notant Abb. & Doctores d. c. statimur, hoc tit. nisi alias detur consuetudo in contrarium, pro ut videtur esse illa, de qua in c. ult. de consuet. lib. 6.

Quartò consistit minoritas in prerogativa ordinantis, de qua in c. per suas, hoc tit. ubi ordinatus à Papa præferendus est ordinato ab inferiori, quamvis hic antiquior sit dummodo tamen in eodem gradu concurrant, quod ex illo text. deducit gl. 1. in c. 1. ubi Abb. n. 4. hoc tit. text. melior in l. 2. ff. de albo inscrib. Sic ille, qui posterius receptus est in Canonum auctoritate Apostolica, præferendus est in affectu præbendæ, quæ primò vacaverit, illi qui ordinaria auctoritate prius receptus est, text. opt. in c. bi qui 12. de præbend. in 6. ubi Domin. n. 5. Franch. n. 3. Dec. in c. relatum n. 6. de præbend. Staphil. de literis gratia, tit. de formis mand. §. 3. forma, n. 8. & tit. de form. expellatarum, §. hætenus n. 2. si limita reg. c. qui prior. de reg. iur. in 6.

Obedientia.] Duobus modis accipitur: priori modo largè & generaliter pro executione cuiuscunque rei, quæ potest cadere sub præcepto, quæ fit non ratione ipsius præcepti solum, sed ex quacunque alia intentione, & hæc propriè & formaliter non est virtus, specialis obedientiæ, sed erit illa ad quam pertinet actus, qui præcipitur: sic sanè ille, qui humilis, castus, & pacificus fuerit, quavis Deus has omnes virtutes præcipiat, non tamen est verum dicere illum formaliter habere virtutè obedientiæ specialem, sed virtutem humilitatis, castitatis, & mansuetudinis, quamvis

nis non habeat virtutem obedientiae, generalem, quatenus Deo illas virtutes praecipienti obediens est, tamen illas amplectitur non solum ratione praeccepti, sed ex quacunque alia intentione, quia videlicet de se sunt appetibiles, vel ex alia causa. Posteriori vero modo accipitur specialiter pro executione praeccepti expressi, vel taciti, non ex quacunque intentione, sed ex eo solum quod praecipitur, & ita eius formale obiectum est praecceptum superioris, & illius voluntas, cui formaliter aliquis intendit obedire, & haec est propria & specialis obedientiae virtus, quae inter omnes virtutes morales laudabilior & excellentior est, per quam propria voluntas mutatur, & à superiore praecipiente efficaciter dirigitur, iuxta text. in c. sciendum. vers. obedientia 8. q. 1. a. ult. in princ. 2. 3. q. 1. sic per contrarium inobedientia specialis & formalis in eo consistit quod quis non faciat id, quod praecipitur, & praecceptum transgrediarur eo quod principaliter superiori praecipienti non vult obedire, alias enim si alia intentione, aut respectu non faciat, nec obtemperet, veluti per superbiam, libidinem, aut avaritiam, inobedientia quidem erit generalis & materialis, specialiter tamen, & formaliter talis non erit, sed ad eam peccati speciem pertinebit, sub qua peccati transgressio continetur, & ita erit peccatum superbiae, luxuriae, seu avaritiae. Colliguntur haec ex D. Thom. 2. 2. q. 104. art. 1. & segg. ubi Caiet. & q. 105. art. 1. ad 1. Sylvest. & summ. verbo, obedientia, Host. in sum. huius tit. Navar. in man. c. 23. n. 35. Couar. in cap. alma mater p. 1. §. 9. num. 5.

11 In hac autem rubr. sumitur obedientia posteriori modo prout est virtus specialis, secundum quam omnis subditus tenetur omni iure obedire suis superioribus in terminis in quibus subiicitur illis, & superiores saltem praesumptivè licet praecipiant, ex Paul. ad Hebr. ult. *Obedite Praepositis vestris*, text. opt. in c. 2. de consub. c. ult. hoc tit. l. 2. ff. de iustit. S. Thom. d. q. 104. art. 1. quae quidem parendi necessitas ipsos supremos Principes comprehendit, quos etiam Episcopis obedire B. Petrus praecipit iuxta text. in c. omnes Principes, sub hoc tit. quin etiam ipse Imper. Archiepiscopis & Episcopis reverenter assurgere debet, & iuxta se venerabilem sedem eis assignare, ut probat text. elegans in c. soliste, vers. haec autem, hoc tit. Illud autem adverte hanc obedientiam obligationem multò strictius incumbere clericis erga suos superiores Ecclesiasticos, iuxta text. in c. qui suis 97. dist. c. in omnibus, de consec. dist. 5. c. 1. c. quod super, c. bis quae, hoc tit. c. cum non liceat, de praescript. idque adeò ut inter iura Episcopalia, quae Episcopis debentur, canonica obedientia, & subiectio, reverentiaque connumerentur in c. conquere me 16. de offic. ordin. quae quidem tria vno tantum respectu Episcopis, nempe in quantum sunt Praelati, debentur, per obedientiam namque tenentur subditi suorum Praelatorum praeccepta servare, advertit in proposito Abb. in d. c. bis, quae, notab. 4. per subiectionem tenentur abstinere quominus suis Praelatis inuitis aliorum Praelatorum iudicium subeant, iuxta c. nullus, cum multis ibid. 9. q. 2. c. significasti, vers. clerici, de foro comper. per reverentiam denique tenentur eisdem Praelatis signa honoris per corporis inclinationem exhibere c. quamquam, ibi, obsequij reverentiam 23. dist. observat Abb. per text. ibi, in d. notab. 4. quamvis idem Abb. in d. c. conquere me, n. 2. arbitretur praedicta tria Episcopis non vno tantum respectu hoc est, in quantum sunt Praelati, sed aliis diversis respectibus, de quibus ibi, illis debita esse.

12 Ex quibus omnibus consequitur rectè describi

obedientiam formalem quod sit virtus indicans voluntatem ad promptè & faciliter implendum praecceptum, seu voluntatem superioris, praecipientis, quae talis, ita colligitur ex c. ult. 23. q. 1. & ex mente D. Thom. 9. 2. 2. 104. art. 2. ad 1. & in corpore, Sylvest. in sum. verbo, obedientia, n. 1. Vigner. in sum. moral. c. 1. §. 9. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. q. 19. art. 1. nec multum discrepat definitio, quam tradit D. Anton. in sum. p. 4. tit. 5. c. 1. §. 1. & alia relata à Navar. in man. c. 23. n. 35. Per contrarium verò inobedientia describitur quod sit vitium inclinans ad non implendum praecceptum, seu voluntatem superioris praecipientis quae talis, ut colligitur ex Navar. & Vigner. citatis locis. Dixi in utraque definitione, inclinans ad implendum, vel non adimplendum praecceptum, quia differentia specifica, per quam obedientia ab aliis virtutibus & inobedientia à reliquis viris distinguitur, ea est, quia illa in eo consistit ut praecceptis superioris obtemperemus, haec verò, ut illorum omittamus observantiam. Dixi, quae talis, ut significarem obedientiam, prout est specialis virtus, tunc principaliter, & propriè dari, cum principaliter sit opus praecceptum, quae praecceptum est. Adieci denique, praecceptum, seu voluntatem superioris praecipientis, ut ostenderem obedientiam, vel inobedientiam subiectum versari circa praecceptum expressum, vel tacitum, id est, voluntatem praecipientiam superioris, quae quocunque modo nobis innotescit, non enim verba, vel modum, quo superior praecipit, sed voluntatem praecipienti oportet inspicere, ut bene explicat Vigner. d. loco, & ex auctoritate text. in c. reg. 1. 1. q. 3. cum similibus notat Navar. in man. c. 23. n. 39. & ex auctoritate Pauli comprobatur Bernard. Rossignol. de actionibus virtutis lib. 2. c. 9. vers. secundum iudicium.

14 Vnde quavis Doctores triplicem obedientiam soleant distinguere, sufficientem, scilicet perfectam, & discretam: sufficientem quando superiori obtemperamus in necessariis, perfectam quando obtemperamus in licitis, non tamen necessariis, indiscretam quando in illicitis, ut tradit D. Thom. d. q. 104. art. 5. in fine, quem omnes sequuntur. Propriè tamen obedientia est sola illa primi generis, quae scilicet circa necessaria versatur, cum enim consistat formaliter in praeccepti observantiam quae tale est, & praecceptum necessitatem inducat, rectè sequitur tunc demum propriè dari obedientiam cum sit id quod necessarium est, non ita si fiat quod est licitum, non tamen necessarium, vel illicitum, quia illicitis obedire non virtus est, sed vitium, ex statim dicendis ac subinde ad virtutem obedientiae non pertinet; est tamen distinctio illa valde utilis, & ad multa notabilis, & praecipue, quia prima non solum habet meritum, sed poenam si non fiat quod praecipitur: secunda meritum quidem habet si fiat, veluti si adimpleatur consilium, non ita poenam si omittatur, ut in utroque membro probat text. in c. ult. 14. q. 1. Tertia denique illicita est, & peccatum habet, c. non semper, cum segg. 1. 1. q. 3. inquisitioni, de sent. excom.

S V M M A R I V M.

- 1 Ordinatus primò, habetur prior & maior in honore.
- 2 Nobilis tanto melior, quanto antiquior.
- 3 Seniores in dicendis sententiis sunt praefrendi.
- 4 Prius descriptus dicitur dignior, & praecedere debet.
- 5 Antiquior in Collegio aliis praefertur.
- 6 Maior dicitur respectu honoris, & praelationis.
- 7 Episcopus consecratione, siue Canonici creatione antiquior inter Episcopos, siue Canonicos primus sedet.

8 Canonici

8 Canonici, seu beneficiarii, index, & officialis, qui praenit in apprehendenda possessione, & antiquiori receptioni praecedere debet alios stallo, voce & aliis prerogatiuis.

9 Prior in tempore potior est iure.

10 Prior nominatus censetur magis dilectus.

11 Nominatio prior maiorem dignitatem arguit.

CAP. Cùm certum. I. Greg.

1 P Rīmō ordinatus ceteris paribus prior, & maior habendus est. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Ioan. Andr. Bellam. Host. Ioan. Andr. Anan. Innoc. Imol. Butr. Panormit. Felin. Henric. Anchar. Bald. Host. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontificij*, pag. 472. Alagona in *compendio iuris Canon.* pag. 164. remissive Ximen. in *concord.* p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 25. c. 1. & est post Concil. Lateran. sub Alexand. III. p. 44. cap. 1.

2 Prior. Notatur ad hoc quod nobilis tanto melior, quanto antiquior, Ioseph. Sella *Aragonia decis.* 6. n. 12. & decis. 8. n. 7. tenet quod ceteri sunt praefereendi in sessionibus, & ceteris id genus, de quo etiam

3 Tiraq. de nobilit. c. 20. n. 52. Vnde seniores in dicendis sententiis sunt praefereendi. Illustriss. D. meus Roder. à Cunha in *com. ad c. ult. n. 4.* & 5. dist. 20. Tiraq. de iure prim. in *prae. n. 12.* & n. 11. quod prius debent subscribere, & n. 119. quod senior Collegij Collegium conuocat; ratio est quia prior descriptus dicitur dignior, & praecedere debet, lib. 1. ff. de albo scrib.

4 Peregrin. conf. 3. n. 60. Paris. conf. 38. n. 1. vol. 2. quos refert. Mar. Ant. var. lib. 1. resol. 8. n. 1. Vnde prerogatiua maioris dignitatis arguit loqui prius in Synodo, vt per Tiraq. vbi supra n. 113. Gam. Lusi. decis. 1. n. 1. Nauar. in c. inter verba prelat. 1. n. 1. Cabed. diuers. iuris argum. lib. 1. c. 1. n. 3. vers. quinto, Galp. Stat. de antiqu. Lusi. c. 65. n. 1. Et antiquior in Collegio aliis praefertur, Henric. conf. 47. n. 6 vbi n. 7 quod vbi fuerint Canonici plures delegati à Summo Pontifici antiquior in salutatione antefertur.

5 Et maior. Notatur ad hoc quod maior dicitur respectu honoris, & praelationis, vt per Steph. Grat. discept. forens. c. 111. n. 68.

6 Qui prius, &c. Notatur ad hoc quod Episcopus consecratione, siue Canonici creatione antiquior inter Episcopos siue Canonicos primus sedet, Marc. Anton. Gennens. in *prae. Eccles.* q. 6. 10. Ego ipse de offic. & potest. Episc. p. 1 tit. 3. c. 8. n. 65. optime Menoch. concl. 126. n. 30. vbi etiam quod inter Monachos illi praefertur, qui prius fuerunt instituti, & quod antiquior Doctor iuniori est praefereendus. Hinc etiam infertur Canonici, seu beneficiarii, iudicem, aut officialem, qui praenit, in apprehendenda possessione, & in antiquiori receptione, praecedere debere alios in stallo, voce, optione, atque aliis prerogatiuis, & praeminentiis, Cassan. in *catalogo gloria mundi*, p. 4. consid. 6. & p. 11. consid. 17. vers. & non solum hac antiquitas, Rebuff. in *tract. nominat.* q. 11. n. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. 3. p. 1. c. 1. n. 23. vbi n. 2. dicit hoc procedere quamvis alius sit in prouisione prior, si tamen sit in possessione posterior, etiam si per eum non steterit, quod possessionem prius ceperit, sed propter litem, vel aliud obstaculum fuerit impeditus. An autem & quando possessio Canonici siue dignitatis, quae sit de Capitulo, capitulariter sit capienda, late agit Ferentil. in *sum. ad decis.* 318. Butrati.

In gloss. Fieri, ibi, qui prior est tempore, potior est iure. Vide Flores de Mena var. lib. 1. q. 6. art. 3. n. 24. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. concl. 465. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. 3. p. 1. c. 1. n. 22. Mant. de tacitis & ambig. conuent. lib. 1. tit. 22. n. 1. Marc. Anton. var. lib. 1. resol. 8. n. 7. & lib. 2. resol. 50. n. 32. cum aliis citatis ad reg. qui prior, de regulis iuris in 6. Hinc prior nominatus censetur magis dilectus, l. si communis seruus 2. ff. de stipul. seru. c. si quis, de elect. in 6. Thom. de Thomal. reg. 235. Card. Mantica de coniecturis ult. volum. lib. 6. tit. 1. n. 13. & lib. 8. tit. 4. n. 12. & tit. 9. n. 7. Menoch. de praesumpt. lib. 4. de praesumpt. 16. num. 3. cum seq. Scob. de ratiocin. tit. de computat. cap. 10. num. 2. Et prior nominatio maiorem dignitatem arguit, Tiraq. de iure primog. quest. 1052.

SUMMARIVM.

- 1 Episcopi decretum vel constitutionem impugnans debet excommunicari.
- 2 Episcopus in Synodo dioecessana potest pro sua dioecesi facere constitutiones, dummodo non contrariae sacris Canonibus.
- 3 Obedire Episcopo tenentur Clerici in negotiis, pertinentibus ad statum clericalem, alias possent puniri.
- 4 Principis mandatis est parendum.
- 5 Mandata continentia heresim contrahunt.
- 6 Obedire legibus tenentur in foro conscientiae.
- 7 Praeceptum Ecclesiasticum in materia graui violare in genere suo grauis culpa est.
- 8 Causae maiores ad Sedem Apost. deferuntur.
- 9 Causae maiores quae dicantur, ostenduntur.
- 10 Laici in quibus debeant obedire Papa, remissive.
- 11 Principi iniusta praecipiente obediendum non est.
- 12 Principi non potest dici, cur ita facis.
- 13 Iudex inferior potest deferre executionem sententiae Principis, quae condemnauit aliquem iracundiae motus, aut ob vindictam non seruato iuris ordine.

CAP. Si quis. II.

Episcopi decreto non obediens est excommunicandus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Ioan. Andr. Bellam. Innoc. Henric. Host. Panorm. Imol. Anan. Butr. Bald. Felin. Anch. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontificij* pag. 472. Alagona in *compendio iuris Canon.* pag. 165. remissive Catal. in *annot.* & Ximen. in *concord.* p. 1. & 2. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 25. cap. 3. & 4. & apud Burch. lib. 1. cap. 23. Ioan. p. 16. cap. 24.

Contra decretum Episcopi. Ergo Episcopus potest facere decretum siue constitutionem in Synodo dioecessana, vt hic adnotauit gloss. verbo decretum, & tenent Duenh. regul. 245. Azor. in *inst. moral.* p. 2. lib. 3. c. 47. q. ult. Ego ipse de offic. & potest. Episc. p. 3. allegat. 93. n. 23. dummodo non contrariae sacris Canonibus, constitutionibus 24. q. 2. Abb. in c. fin. sup. de consuet. n. 7. & 8. & ibi Roch. de Curte sett. 3. n. 7. 9. & 11. Henric. Bott. de synodo Episc. p. 3. art. 1. concl. 8. a n. 36. Praxis noua Episc. p. 2. c. 1. n. 7. quos refero ego ipse d. alleg. 9. n. 29. vbi n. 31. refero aliquos casus, quibus potest Episcopus statuere contra Canones, & constitutiones Summorum Pontificum.

Ab Ecclesia abiciatur, &c. Notatur ad hoc quod in negotiis pertinentibus ad statum clericalem tenentur Clerici obedire Episcopo, alias possent puniri.

niri, vt per Marc. Anton. Genuenf. in *practico. Eccl.* g. 2. 40. n. 1.

4 Qui non obediit Principi, &c.] Notatur ad hoc quod Principis mandatis est parendum, & non obediens pena mortis punitur, vt per Clar. § fin. q. 60. vers. *folet dubitari*, Hier. Giach. in *consil. de synd. dicatus*, n. 19. Menoch. de *arbitrar. casu* 26 §. à n. 1. & conf. 28. num. 3. & 4. Perez gloss. 1. l. 13. tit. 19. lib. 8. Ordin. Farin. in *praxi crimin. p. 3. q. 97. n. 1. cum multis*

5 segg. Contemntes verò mandata Summi Pontific. contrahunt hæresim, Hieron. Giach. d. *consil. de synd. catu*, n. 338.

6 Vnde in foro conscientie tenemur legibus obedire, Perez l. 37 gloss. 1. pag. 887. col. 2. ante mod. tit. 18.

7 lib. 8. Ordin. violare enim præceptum Ecclesiasticum in materia grani in genere suo gravis culpa est, D. Thom. 1. 2. q. 96. art. 4. Sot. de *iustit. lib. 1. q. 6. art. 4. Castr. de lege pœnali*, lib. 1. c. 4. & 8. Azened. l. 3. n. 11. tit. 4. lib. 8. noua recop. plures refert Doctores Cened. ad Decretal. collect. 2. n. 2. multo plures citat Sanch. in *præcepta Decalogi*, lib. 1. c. 1. à n. 4. alios cum ego ipse ad gloss. verbo, *constituerunt*, in e. qua in Ecclesiærum supra de *consil.*

8 In gloss. Decretum, ibi, *Sed in maioribus negotiis non possunt aliquid statuere*. Notatur ad hoc quod causa omnes maiores ad Sedem Apost. referuntur. Ego

9 ipse de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 59. n. 11. vbi dico causas maiores censeret quæstiones, quæ spectant ad articulos Fidei intelligendos, ad Canonicos libros discernendos, ad sensum sacrum literarum declarandum approbandumque, ad interpretanda quæ dubia sunt, vel obscura in controuersiis Fidei in iure Diuino, vel Canonico, item ad declarandum quæ ad Sacramenta pertinent, videlicet ad materiam formam, & ministrum, & alia huiusmodi.

10 In gloss. Principi, ibi, *Sed nunquid Laici debent obedire Papa*. Hanc quæstionem ex professo disputauimus in meo tract. de offic. & potest. Episc. p. 1. tit. 3. c. 2. n. 19. cum multis segg.

11 In gloss. *Atorite*, ibi, *Si est iniustum, & hoc est manifestum, non obediatur*. Notatur ad hoc quod Principi iniusta præcipienti obediendum non est, vt per Farin. d. q. 97. à n. 4. Erasmi. à Cochier. de *iurisd. Ordinarij in exemptis*, lib. 2. q. 13. n. 1. præcipiū quando apertè, & manifestè Princeps iniustum præcipit, Greg. de Valent. rom. 3. disp. 4. q. 3. p. 2. Aldrete de *religiosa disciplina tuenda*, lib. 2. c. 4. vel euidenter constet esse contra Diuinum præceptum, vel alterius præminentioris, aut Sacrae Scripturæ, secus si contra ius positium, statutarium, vel consuetudinariam, nisi etiam planè, & manifestè constet excedere suæ potestatis limites, Valent. & Farin. vbi proxime. Non est semper inquirendum rationalibus eorum, quæ constituuntur, l. non omnium, ff. de legib. nec tam propter rationem legum, quam propter auctoritatem constitutionum legibus obtemperandum est, l. de quibus 32. ff. de legib. Galg. de *iure publico*, lib. 1. tit. 1. n. 34. Principi enim non potest dici, cur ita facis, Afflict. *decis.* 165. n. 62. Menoch. *consil.* 103. n. 38 & *consil.* 181. n. 24. Cassan. in *catalogo gloria mundi*, p. 5. *consil.* 35. vers. *ut semel*. Mench. *usufreq.* c. 1. n. 4. Peregrin. de *iure fisci*, lib. 1. tract. 3. n. 4. & 64. Farin. d. q. 97. n. 16. & 27. Hieron. Giach. d. *consil. de syndicatus*, n. 425.

13 Ex quibus inferitur per indicem inferiorem diffendam esse principis sententia executionem, qua condemnauit aliquem iracundia motus, aut ob vindictam, non seruato iuris ordine, per l. vindicari, C. de pœnis, resoluunt Cou. in *reg. peccatum* p. 1. in *intro. n. 5.* & lib. 2. var. c. 8. n. 1. vers. *secundò inferitur*, Auiles ad c. 1. *Prætorum*, verbo, *mandamentos*, n. 19. cum

segg. fol. viii § 2. verso, Menoch. de *arbit. casu* 334. Bobadil. in *sua politica*, lib. 2. c. 10. n. 76. Azened. l. 14. n. 47. tit. 3. lib. 1. noua recop. Farin. in *praxi crimin. p. 3. tit. de pœnis temper. q. 97. n. 34.* Pined. in *uita S. Ioannis Baptistæ*, lib. 3. art. 1. c. 3. §. 2. 42. pag. 53. Anton. Gam. in *tract. de Sacram. præstandis ultimo supplicio damnatis*, q. 1. n. 12. plures refert Doctores Cened. ad *Decretales collect.* 3. n. 1. & Canon. ac *pract. quæst.* lib. 1. quæst. 9. num. 17.

CAP. Legebatur. III. Leo.

Clericus, qui sponte obedit, non est necesse vt scripto vel iuramento spondeat obedientiam Episcopo Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Panorm. Host. Felin. Anch. Innoc. Bald. Henric. Boich. Vin. in *ration. primi libri iur. Pontif. pag. 473.* Alagona in *compend. iur. Can.* pag. 165. remissuè Ximen. in *concord.* p. 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 15. c. 2.

In gloss. *Aduentus*, ibi, *Et est hic arg. pro superfluis rescandis*. Vide dicta ad præc. Decret. in verbo, *rescatis superfluis* n. 28.

SVMMARIVM.

- 1 Episcopo tenentur omnes de diocesi etiam Principes obedire, & n. 2.
- 3 Decimas prædiales illi Ecclesiæ soluere tenentur Reges & Principes vbi prædialia sunt, personales verò vbi diuina audiunt officia.
- 4 Citandus si habet multa domicilia insipienter est illud, quod frequentius habitare consuevit.

CAP. Omnes. IV. Clem. III.

Omnes de diocesi etiam Principes debent obedire Episcopis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Innoc. Imol. Butr. Panorm. Felin. Henric. Anch. Bald. Host. Vin. in *ration. primi libri iur. Pontif. pag. 473.* Alagona in *compend. iur. Can.* pag. 165. remissuè Ximen. in *concord.* p. 1. & 2. refertur ab Anton. Aug. collect. Decret. lib. 1. tit. 25. c. 5. & apud Buchard. lib. 1. cap. 125. Iuo part. 5. cap. 225.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt, Perez l. 24. gloss. 1. post mod. tit. 2. lib. 3. & l. 1. gloss. 2. in *princ. tit. 15* lib. 8. Ordin. Lancel. Conrad. in *temple omnium iudic.* lib. 8. c. 1. §. 1. q. 1. & §. 2. p. 1. De obedientia Episcopis exhibita à Catholicis Principibus egi ego ipse de officio, & potestate Episc. p. 1. tit. 2. gloss. 1. n. 4.

In gloss. *Omnes Principes*, ibi, *decimas prædiales*, &c. Notatur ad hoc quod Reges, & Principes decimas prædiales illi Ecclesiæ soluere tenentur, vbi prædialia sita sunt; personales vbi diuina audiunt officia pro rata diuidendo si in pluribus locis diuina audierunt, vt per Corset. in *tract. de potestate Regia*, q. 37. Rebuff. in *tract. de decimis*, q. 5. n. 26. Azor. *instit. moral.* p. 1. lib. 7. c. 24. q. 1. Moneta de *decimis*, c. 5. q. 1. n. 26. vbi reprobatur Trinif. *decis.* 29. n. 2. tenentem bona Principis non esse subiecta decimis.

In ead. gloss. ibi, *Si audit in pluribus*. Notatur ad hoc quod si citandus habet multa domicilia, in quibus

De Maiorit. & obed. Tit. XXXIII. 287

bus habitat nunc hic, nunc illic, inspiciendum est illius, quod frequentius habitare consuevit, ut per Tiraq. de retract. lib. 9. gl. 2. n. 26.

SVM MARIVM.

- 1 Inobedientia notam incurrit non obediens Apostolicis Canonibus.
- 2 Obedientia plura, ubi inueniatur, remissive.
- 3 Obedientia concordiam conferuat in Angelis, pacem nutrit in Monachis, tranquillitatem generat in ciuibus.

CAP. Illud Dominus. V. Innoc. III.

- 1 Inobedientia notam incurrit non obediens Apostolicis Canonibus. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Bellam. Henric. Ioan. Andr. Panorm. Felin. Bald. Butr. Imola, Anania, Innocent. Host. Anch. Viuian. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 474. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 16. remissive Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 1. tit. 2. c. 1.
- 2 Et obedientia melior sit, &c. Plura de obedientia tradunt Perez. l. 1. gloss. 1. colum. 2. in princ. tit. 5. lib. 8. Ordin. Azued. l. 8. num. 6. tit. 3. lib. 4. & l. 1. num. c. cum seqq. tit. 5. lib. 8. noua recop. Ioann. Baptista fin. de regularis. homil. 1. & 12. Hæc est illa, ut asserit August. quæ concordiam conferuat in Angelis, pacem nutrit in Monachis, tranquillitatem generat in ciuibus, unde enorme vitium obedientiæ contrarium fuit, per hoc enim cælum diabolus perdidit, & homo paradysum amisit, Saul regnum, Salomon diuinum amorem. O obedientia sancta, tu Christi sponsa, tu perfecta Scala, per quam cælum ascenditur, tu quadriga, qua Helia vectus est in paradysum, tu fidelibus porta es paradysi, & clausura inferni, tu humilitatem nutris, patientiam probas, & mansuetudinem examinas.

SVM MARIVM.

- 1 Imperium non præst. sacerdotio, sed subest.
- 2 Causa, & occasio in quo differant, remissive.
- 3 Declaratur auctoritas illa, subiecti estote, &c. a Doctoribus citatis.
- 4 Imperator in temporalibus quam potestatem habeat ostenditur.
- 5 Anima pretiosior est corpore.
- 6 Papa comparatur Soli.
- 7 Dextera nobilior est.
- 8 Paulus cur aliquando à dextris, Petrus verò à sinistris ponatur, ostenditur.
- 9 Distio cuiusque, est generatio, & omnia comprehendit.
- 10 Distio, tanquam quandoque, similitudinem potius, quam veritatem denotat.
- 11 Verbum nullum in rescriptis debet esse otiosum.
- 12 Lex non debet habere unam syllabam superfluum, & vacuam.
- 13 Lex ubi non distinguit, nec nos distinguere debemus.
- 14 Omnia qui dicit nihil excipit.

CAP. Solita. VI.

- 1 Imperator præcellit illos etiam Episcopos, qui ab eo accipiunt temporalia, sed Episcopus præcellit

in spiritualibus, quæ sunt potiora, & de Sacerdotibus intelligitur illud Hierem. 1. Ecce constitui te super gentes, & regna, & dignitas Pontificalis est luminare maius, quod præst. dici, minus est Regale, quod præst. carnalibus. Item Episcopus non debet sedere iuxta scabellum pedum in sinistra parte Imperatoris, sed Imperator ei insurgat, & assignet venerabilem sedem iuxta se. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabarel. Innocent. Bellam. Ioann. Andr. Anania, Butr. Anch. Hostiens. Panorm. Barbat. Bald. Felin. Imola, Viuian. in rationali primi libri iuris Pontif. cit. pag. 472. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 165. remissive Casal. n. annor. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 1. tit. 25. cap. 2.

Non causam, sed occasionem. Vide Bart. in l. demon. 2. stratio, § 1. num. 5. ff. de condit. & demonstr. Dec. in cap. ult. num. 1. de confirm. vtili. Tiraq. tract. cessante causa, limit. 1. 3. à prim. Et quid sit causa, Archid. in cap. consequens, num. 2. dist. 11 vide latè ad rub. de causa possess. quod occasio sit causa remota, Azued. l. 6. n. 2. tit. 8. lib. 4. noua recop.

Subditi estote. Vide l. 5. tit. 1. part. 2. vbi gloss. 5. & l. 15. tit. 13. p. 2. vbi gloss. 3. Perez l. 24. gloss. 1. tit. 2. lib. 1. & l. 1. gloss. 1. tit. 1. ad finem, tit. 5. lib. 8. Ordin. Ioan. Garc. de nobilit. gloss. 9. num. 9. vers. quinto, Ioan. Baptista Fin. de regulis iuris, homil. 32. vers. dic quod Deo.

In temporalibus illos dumtaxat, &c. Ratio est, quia Imperator in temporalibus non generaliter in omnes præcellit, sicut Pontifex in omnes præcellit in spiritualibus, sed in illos dumtaxat, qui ab eo recipiunt temporalia regna scilicet, & feuda, & cum recognoscunt in superiorem, non verò in omnes: tum quia potestas spiritualis in vno Pontifice residet, ut capite, temporalis verò licet vna sit data à Deo, in plures diuiditur, ita Jacob. Valdes. de dignitate regum, regumque Hispania, c. 10. n. 16. De differentia inter Pontificem Summum, & Imperatorem, vide Lancellot. Conrad. in templo omnium iud. lib. 1. c. 1. in princ. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 1. à n. 33. faciunt quæ ego ipse de offic. & potest. Episcopi, p. 1. tit. 2. gl. 1. à n. 1.

Quantum anima præferatur corpori. Nam anima pretiosior est corpore. Cardos. in praxi iudicum, & Advocat. verbo, anima, n. 1. & idem non rectè inferitur de anima ad corpus, vel è conuerso, Steph. Gratian. discept. forens. c. 200. n. 12.

Quod fecit Deus duo magna luminaria, &c. Sicut summus rerum opifex Deus duo luminaria posuit in cælo omnino distincta, ita duos etiam gladios, seu magis potestatem duplicem, & imperium in terris, Ecclesiasticum nempe, & sæculare omnino distinctum, & alterum ab altero segregatum constituit, ut alterum alteri impedimento esse nullo modo posset, Victor. de potest. Ecclesia, q. 1. à num. 10. post Perez Rebuff. & alios, resoluit Cald. Pereira de nominat. emphyr. q. 21. num. 49. Papa comparatur Soli, qui est maior Luna quantitate, dignitate, officio, & sublimitate, & sicut Sol præst. Lunæ, ita Papa Imperatori, Lud. Carrer. in tract. de hereticis, sub n. 30. Hier. Giach. n. confil. syndicatus, n. 331. cum seqq. & num. 341. resoluit quod Papa est dominus dominantium, & habet ius Regis regum in subditos, & est culmen cæterorum quos intellectus potest imaginare. De suprema verò eius potestate in vniuersum orbem ex professo tractauit de officio, & potestate Episcopi, p. 1. tit. 3. cap. 2. per totum.

In sinistra parte sedere. Notatur ad hoc quod dextera nobilior est, ut per Castald. de Imp. q. 88. num. 92. Tiraq. de iure primog. in prefat. num. 13. & 14. Azued.

ad Curiam Pisanam lib. 2. cap. 2. num. 9. Franc. Ribeira in 1. ad Hebra. num. 20. Ioan. Ferdinand. in thesauro verbo dextra, Pined. in lob. cap. 1. vers. 8. num. 9. Rot. in Casaraugustana preeminentiarum 19. Nouembrius 1627. coram R.D. Coccino Decano vers. unde. Fulu. Pacian. de probat lib. 2. cap. 25. n. 90. Ioan. Garc. de nobilitate gloss. 48. n. 24. Iacob. Valdes. de dignitate Regum, regnorumque Hispania, in proem. num. 23. quod etiam probant ex cap. 25. Matthai, ubi electi ad dexteram Dei in iudicio collocabuntur, & ex cap. 26. Amodo videbitis filium hominis sedentem à dextra virtutis Dei. Ad dexteram tamē, vel sinistram sedere non semper maiorem dignitatem arguit, vt eleganter aduertit Card. Caf. Baron. tom. 3. annaliū Ecclesie, anno Christi 325. & tom. 6. anno 451. & tom. 2. anno 111. quia antiquitus in pluribus locis dignius erat sedere ad sinistram, quā ad dexteram. Steph. Gratian. discept. forens. cap. 106. n. 43. Buratt. decis. 288. num. 7. Vnde situs ad dexteram non infert per necesse præminentiā eius qui sedet à sinistra, vt fuit dictum in Calaguriana præminentiā 2. Decembris 1602. coram Iusto, & in Cephaluden. Archidiaconatu 18. Martij 1624. coram bonæ memoriæ Dunogetto Archiepiscopo Seleucien. nam in sacrificio Missæ Epistola ad dexteram, & Evangelium dignius ad sinistram canuntur; & in Iudo scacchorum vxor regis nigri stat ad dexteram viri, Aluar. Pelag. de planctu Ecclesie, lib. 1. cap. 19. in fine, Cassan. in catalogo gloria mundi, part. 1. consid. 11. & seqq. Et in Bullis, in quibus adest sigillum plumbeum Pontificis, ponitur Paulus à dextris, & Petrus à sinistris, vt apud omnes in confesso est, cum nullus neget D. Petrum D. Paulo maiorem fuisse, quia Petrus conuersione prior, tum quia dignitate, & gradus excellentia maior; Durand. in rationali diuinorum, lib. 7. c. 15.

8 In exquirenda verò ratione, quare in Bullis Papæ caput Pauli à dextris Crucis, & caput Petri à sinistris ponatur, ac in sigillo plumbeo Pontificis ponatur Paulus à dextris, & Petrus à sinistris, laborant Doctores, propter quæ varias adduxerunt super hoc significationes, Franc. Mucantius in peculiari libello de Sanctorum Apost. Petri, & Pauli imaginibus, & Mar. Ant. Georg. in libello, inscripto, Statua D. Pauli à dextris D. Principis Ecclesie Petri non remouenda, nec eorum sanctissima capita conuertienda, sed eodem loco, quo statuit Ecclesia, conseruanda, Petr. Dam. in priuatis scriptis ad Desiderium Abbatem, qui ultra plura hinc inde deducta videntur concludere in Bullis, & sigillo plumbeo Pontificis cerni Paulum à dextris, & Petrum à sinistris, quia Paulus onus Euangelicæ prædicationis ad gentes præcipue, Petrus verò ad circumcisos suscepit, Ecclesia autem translata ad gentes dexteram apud Dominum meruit, synagoga posthabita. Verum Illustriss. Card. Bellarm. lib. 1. de Romano Pont. cap. 27. post multa concludit rectius posse dici non fuisse hoc perpetuum, vt in antiquis imaginibus Paulus dexteram partem occupet, siquidem in his, quæ Romanæ nunc extant, vt in quibusdam Paulus cernitur ad dexteram, ita in aliis non paucioribus cernitur ad sinistram. Et fortasse consulto id veteres obseruauerunt, vt ex duobus summis Apostolicis modò vnum, modò alterum anteponerent, nimirum, vt hoc modò significarent hos Apostolos, vel pares esse inter se, vel certè ignorari vter alteri præstet, nam et si Petrus maior est potestate, Paulus maior est sapientia, refero ego ipse de officio, & potestate Episcopi, p. 1. tit. 3. c. 8. n. 63.

9 Nil excipiens qui dixit quodcumque. Notatur ad hoc quòd dictio, quacumque, est generalis, & omnia comprehendit, vt per Tiraq. de retractu lign. §. 1. gl. 3.

n. 20. Menoch. remed. 6. recap. n. 15. Octavian. Vulpell. de prepositionum, & aduerbiorum signif. in dict. quicunque, p. 93. Marchesan. de commiss. p. 1. pag. 241. n. 2. Card. Tusch. tom. 2. lit. D. concl. 151. Mar. Anton. var. resol. lib. 2. resol. 40. n. 1. & alios per me citatos in tract. de dict. vsufreq. dict. 317.

In gloss. Tanquam, ibi, quandoque similitudinem potius, quā veritatem not. Vide Octavian. Vulpell. d. tract. in dict. statim, Card. Tusch. tom. 2. lit. D. concl. 385. n. 1. & alios per me citatos de distinctionibus & claus. dict. 348.

In ead. gloss. ibi, Quod nulla distinctio debet vacare in re/cipio. Notatur ad hoc quòd in rescriptis nullum verbum debet esse otiosum, imo nec syllaba, Dec. conf. 626. num. 7. Crauet. conf. 297. n. 4. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. resol. 6. num. 4. Sic etiam lex non debet habere vnam syllabam superfluum, & vacuam, Tiraq. de retractu lign. gloss. 9. §. 1. à n. 99. Marant. disp. n. 3. Putc. decis. 86. n. ult. lib. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. §. 7. proem. num. 147. & 128. & gloss. 21. num. 5. & gloss. 30. num. 16. & gloss. 35. n. 3. Aldrete in alleg. pro omnimoda Regularium exempti. p. 1. c. 5. n. 11. in fine.

In gloss. Non distinguens, ibi, nec nos ergo distinguere debemus. Notatur ad hoc quòd lex ubi non distinguit, nec nos distinguere debemus, Thom. de Thomaf. reg. 300. Surd. conf. 51. n. 7. & conf. 182. n. 15. & conf. 301. n. 50. Card. Tusch. tom. 3. lit. D. concl. 508. Armend. in proem. addit. ad recapit. legum Nauarra, num. 1. Caf. Argel. de contradiet. legitimo §. 9. n. 14. & 24. cum aliis citatis in libello de principis viriūque iuris, lit. L. n. 28. & in meo tract. de Axiom. iuris vsufreq. Axiom. 136. n. 2.

In gloss. Quodcumque, ibi, qui dicit omnia, nihil excipit. Burg. de Pace conf. 25. n. 28. Tiraq. in l. si vnquam, verbo totam, n. 1. C. de reuocand. donat. Surd. decis. 265. n. 30. Thom. de Thomaf. regul. 252. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. n. 21. Marc. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 70. n. 18. cum aliis citatis in d. libello de principis viriūque iuris, lit. O. n. 4. & per me de distinctionibus, & clausul. dict. 107. n. 1. & de dictione vsufreq. dict. 241. n. 1. & in tract. de Axiom. iuris vsufreq. Axiom. 168. num. 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Ordinati à Papa non sunt exempti, sed iurisdictioni Ordinarij subiecti, & n. 1.
- 2 Ordinatos à Papa nullus potest promouere sine Papæ licentia, & ab eo solo deponuntur.
- 3 Ordines sacros recipiens à Papa est honorandus, & anteposendus in beneficiorum concursu.
- 4 Canonicus creatus à Papa ceteris paribus est preferendus Canonico facto ab inferiori.
- 5 Prouisus à Papa est preferendus in concursu, data in omnibus paritate.
- 6 Prouisus à Papa, & prouisus ab Ordinario si sub eodem die, eodemque momento capiant possessionem, preferendus est prouisus à Papa.
- 7 Doctor à Principe creatus reliquis Doctoribus dignior, sublimior, & potentior habetur.
- 8 Nobilitatus ab Imperatore, vel Rege praefertur nobilitato ab inferiore.
- 9 Dignitas maior dignoscitur ex maiori sede.
- 10 Dignitas maior agnoscitur in subscriptione, & prima voce.

CAP. Per tuas. VII.

- O**rdinatus Subdiaconus à Papa non eximitur ab obedientia Episcopi, sed ei inter alios ab Episcopo deferitur ob reuerentiam Papæ. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Zabari. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Anania, Butr. Imola, Bald. Panorm. Felin. Host. Anchar. Henric. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontif. pag. 474.* Alagona in *compend iuris Canon. pag. 165.* remissive Ximen. in *concord. p. 1.* refertur ab Anton. August. collect. 2. *Decretal. lib. 1. tit. 21. cap. 3.*
- Collige ex text. ordinatos à Papa non esse exemptos, sed iurisdictioni Ordinarij subiectos, vt per Erasim. à Cochier. de *iurisdictione Ordinarij in exemptis, part. 1. q. 2. 1.* Habent tamen nonnulla priuilegia, videlicet quod ad superiores Ordines nullus potest eos promouere sine ipsius Papæ licentia. Ego ipse de officio & potestate Episcopi. *part. 3. alleg. 5. c. n. 23.* & dixi ad c. cum in *distribut. sup. de tempor. ordinarij.* Deinde conuincit, non nisi pluribus testibus possunt, Erasim. à Coch. d. q. 21. in *prin. Et à solo Papa deponuntur, gloss. & Doct. in c. filium, 1. q. 1. gloss. 1. hic in fine.* Capel. Tholosan. *ubi addit. decis. 293.* Aloys. Ricc. in *collect. decisio. n. 5.* collect. 1452. *vers. inferitur quario.* Ego ipse d. p. 3. alleg. 12. *num. 12.* Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gloss. 52. n. 25.*
- Inter alios tibi subditos, &c.] Notatur ad hoc quod qui recipit sacros Ordines à Papa est honorandus, & anteposendus in beneficiorum concursu, vt per Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. §. 3. proem. n. 116.* Hinc Canonici creatum à Papa ceteris paribus esse preferendum Canonico facto ab inferiori, tenet idem Gonzal. *ubi proxime n. 114.* Rub. *decis. 16.* Aloys. Ricc. in *collect. decisio. n. 4.* collect. 1440 *vers. hinc inferitur primo.*
- Hinc etiam in concursu data in omnibus paritate promissus à Papa est preferendus, Aloys. Ricc. in *collect. decis. p. 4. collect. 1442.* Gonzal. d. §. 3. *proem. n. 111.* & gloss. 1. §. 2. n. 67. quia si vnus habeat collationem beneficij à Papa, alius verò ab Ordinario, neutro possessionem obtinente, si non appareat de prioritate, preferatur qui à Papa impetrauit propter prerogatiuam concedentis. Ego ipse pluribus citatis Docto-ribus d. p. 3. alleg. 67. *num. 4.* Et si promissus à Papa, & promissus ab Ordinario, sub eodem die, eodemque momento capiant possessionem, preferendus est promissus à Papa, Gonzal. d. §. 3. *proem. n. 111.*
- Notatur etiam ad hoc quod Doctor à Principe creatus reliquis Doctoribus dignior, sublimior, & potentior habetur, vt per Mench. *illust. in prefat. n. 136.* Rebuff. in *trati. nominat. q. 21. n. 19.* Gonzal. d. §. 3. *proem. n. 111.* Bobadil. in *sua politica, lib. 1. c. 12. n. 56.*
- Aloys. Ricc. d. collect. 1430. *in fine.* Et nobilitatus ab Imperatore, vel Rege, preferatur nobilitato ab inferiore, Tiraquel. de *nobilit. c. 6. n. 1.*
- In gloss. Subdiaconatus 1. Notatur ad hoc quod ex maiori sede maior dignitas cognoscitur, cap. Episcopo-
pos 17. *dist. cap. quia sanctitas 50. dist. l. 1. c. vt dignitatis ordo seruetur.* Callian. in *catalogo glorie mundi, p. 1. confid. 11.* Lecr. de *primog. lib. 2. q. 3.* Tiraq. de *nobilit. c. 20. n. 5.* Ioan. Garc. *cod. tract. gloss. 18. n. 44.* & gloss. 35. n. 19. quos refert, & sequitur Iacob. Valdes. de *dignitate Regum, rep. notumque Hispania, in proem. n. 23.* Sic etiam in subscriptione, & prima voce dignitas maior agnoscitur, l. 1. ff. de *albo scrib. Bellug. in speculo Principum, rubr. 6. n. 24.* Afflict. *decis. 1.* Iacob. Valdes. *ubi proxime n. 25.* quos refero ego ipse de officio & potestate Episcopi. p. 1. tit. 3. cap. 8. n. 60. & quod prerogatiuam maioris dignitatis

Tem. I.

arguat loqui prius in Synodo, dicunt Gam. *decis. 1. n. 1.* Tiraquel. de *primog. in prefat. n. 112.* & 113. Nau. in *c. inter verba, prel. 1. n. 1.* Cabed. *diuers. iuris argum. 1. c. 1. n. 3. vers. quinto.* Gasp. Statius de *antiq. Lusit. c. 65. num. 1.*

Illud demum adnertere oportet, ad dignoscendum quanam sit prima dignitas, attendi potius debere consuetudinem, siue solitum Ecclesiæ particularis, quam ius commune, Grammat. *decis. 64. n. 17.* & 18. Mantie. *decis. 175. n. 3.* & communem reputationem, ac publicam famam loci, Boër. *decis. 186. n. 8.* Rot. *decis. 518. n. 12. p. 1. diuers. & decis. 585. n. 2. q. 4. diuers.* Mantie. d. *decis. 175. n. 3.* & fuit dictum Cephaluden. Archidiaconatus 18. Martij 1624. coram bona memoria Vbaldo.

SUMMARIUM.

- 1 Obedientia, vel subiectionis controuersia quando agitur nihil est attendendum in præiudicium Rei, vel possessoris non citati, n. 2.
- 3 Citatio est omnium actionum instituendarum principium, caput, basis, & fundamentum iudicij.
- 4 Processus ob legitimam citationis defectum totus corruit.

CAP. Inter quatuor. VIII.

Quando de obedientia, vel subiectione agitur, nihil attentari debet in præiudicium Rei, vel possessoris antequam citentur. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabari. Innoc. Bellam. Ioan. Andr. Anania, Butr. Anchar. Host. Panorm. Bald. Felin. Imol. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontif. pag. 475.* Alagona in *compend. iuris Canonici, pag. 166.* remissive Ximen. in *concord. p. 1. & 2.* refertur ab Anton. Aug. collect. 3. *Decret. lib. 1. tit. 21. cap. 4.*

Et infra Verba quæ sequuntur vsque ad verbum petitionem, omisit extendere diligens Anton. August. loco citato, extensa tamen leguntur apud Dionys. Paul. de *vera quatuor Patriarch. secundum erectionem, cap. 16. n. 6.* vbi n. 8. dicit verba omissa in hoc textu pertinere ad plenum illius intellectum.

Cum nec citati sint.] Notatur ad hoc quod sine citatione non est agendum in alicuius præiudicium, quia citatio est omnium actionum instituendarum principium, §. fin. *Instit. de pœna temere litigantium, D. Barbosa in l. si quis posteaquam. ff. de iudic. n. 26.* Est caput, basis, & fundamentum iudicij, Gregor. lib. 1. tit. 7. p. 3. Vant. de *nullitat. tit. de nullis. processus, n. 27.* Marant. de *ordine iud. p. 6. memb. 1. n. 1.* Bonacof. *tom. 1. commun. opinion. lib. 2. tit. 2. num. 8.* Azened. *tit. 3. in rubr. n. 14. lib. 4. noua recap. Amat. Roder. in tract. de modo, & forma videndi, seu examinandi processum, cap. 4. de citat. n. 2. & 3.* Camil. Borrel. in *summa omnium decis. tit. 44. n. 7. legq.* Vnde processum ob legitimam citationis defectum totum corruere tenuerunt Vant. in *tit. qualiter sententia, & processus, n. 116.* Cott. in *memor. verbo, citatio 3. vers. fallit tertio.* Bruna. Sole verbo, citatio 7. Fichard. *tom. 2. commun. opin. lib. 2. n. 6.* Marant. p. 6. *sic. de citat. n. 12.* Menoch. *consil. 100. n. 112.* Guttier. *pract. lib. 1. q. 133. n. 12.* D. Barbosa in *l. alia, §. eleganter, n. 8. & in l. si mora, n. 53. ff. soluto matrim.* Cabed. *Lusit. decis. n. 12. p. 2.* Gonzal. ad *reg. 8. Cancell. gloss. 9. §. 1. in annot. n. 158.* Mendez à Castro in *praxi seculari Lusit. lib. 3. c. 1. n. 1.* Amat. Roder. d. c. 4. n. 18.

E

SUMMA

S V M M A R I V M.

- 1 Abbates, & Sacerdotes, qui Episcopo diocesano subiciuntur, ad eius Synodum venire, & sibi obedire compelli possunt per censuram Ecclesiasticam.
- 2 Abbates tenentur venire ad Synodum Episcopi.
- 3 Abbates exempti an teneantur venire ad Synodum ostenditur.
- 4 Synodo diocesana interesse debent omnes, qui animarum curam habent.
- 5 Rectores Parochialium, quæ in nullius diocesi sunt, an teneantur venire ad Synodum, ostenditur.
- 6 Legis diocesana, & iurisdictionis differentia quæ remissive.
- 7 Episcopus in sua Synodo facere potest statuta.
- 8 Episcopus non potest facere statuta sacris Canonibus obstantia.

CAP. Quod super his. IX.

- 1 **A**bbates, & Sacerdotes, qui Episcopo diocesano subiecti sunt, ad eius Synodum venire, & sibi obedire per censuram Ecclesiasticam compelli possunt. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Io. Andr. Imol. Innoc. Butr. Panorm. Host. Felin. Anchar. Bald. Vinian. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 465. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 166. remissive Casal. in amor. & Ximen. in concord. p. 1. referunt ab Ant. Aug. collect. 4. Decret. lib. 1. tit. 21 c. 1.
- 2 **Abbates.** Notatur ad hoc quod Abbates tenentur venire ad Synodum Episcopi, Erasmi. à Cochier loco infra citando, n. 2. Abbates vero, aut quisvis alij excepti non habentes capellas, seu membra, aut populum non exemptum, minime tenentur venire ad Synodum, cap. ex ore, ubi Abb. inf. de primil. ubi dicam hodie Abbates exempti, qui alias cessante exemptione Synodo interesse deberent, nec Capitulis generalibus subduntur, ad eam accedere tenentur, ex Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 1. Vgolin. de potest. Episc. c. 38. §. 2. n. 1. Cochier de iurisd. Ordinarij in exemptos, p. 4. §. 19. quomodo vero huiusmodi Abbates exempti interesse debeant Synodo, & quo amictu, & ornamentis uti debeant, vide Specul. de privileg. p. 4. n. 6. Boer. de auctoritate magni Consilij, p. 1. n. 13.
- 4 **Et Sacerdotes.** Notatur ad hoc quod ad diocesana Synodum venire tenentur omnes, qui animarum curam habent, Concil. Trid. d. c. 2. Franc. Leo in thesauro fori Ecclesiast. p. 1. c. 9. n. 13. Vgolin. d. c. 48. §. 1. n. 1. Pialec. in praxi nova Episc. p. 2. c. 2. n. 2. Ego ipse de officio & potest. Episc. p. 3. alleg. 93. n. 5. An autem Rectores Parochialium, quæ in nullius diocesi sunt, teneantur accedere ad Synodum viciniorum, questio est non contemnenda; in qua communis opinio tenet eos non teneri accedere ad Synodum diocesana illius Episcopi, cuius Cathedrali Ecclesia proximior est, licet visitari ab eo possint, ex decreto Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 9. quia aliud est ius visitandi, & aliud ius vocandi ad Synodum, adeo ut ex concessione illius non inferatur concessio huius, à separatis enim non fit illatio, l. Papinian. ff. de minor. cum simil. tum quia verba Concil. Trid. d. c. 9. non aptantur vocationi ad Synodum, & dispositio non includit eos, quibus verba sua non aptantur, cap. indemnitate, de elect. in 6. quibus fundamentis hanc sententiam defendunt Nauar. conf. 11. de officio Ordinarij, in antiq. alias conf. 12. de maioris. & obed. in nouis, Sayr. in floribus, decis. sub d. tit. de officio Ordinarij, decis. 11. Aloyl. Ricc. in collect. decis. part. 4. collect. 1153. Verum quod

Rectores Parochialium nullius diocesis teneantur accedere ad Synodum viciniorum, tenuit sacra Congreg. provi. referunt Franc. Leo d. n. 13. Praxis noua Episc. d. c. 2. n. 2. vers. & non solum. Vgolin. d. s. 1. vers. quarto, à qua opinione sacra Congreg. non est recedendum, cum ad eam pertineat declarare huiusmodi Concilij dubitationes; tum quia cum vicinior Episcopus ius habeat visitandi huiusmodi Rectores attempta supradicta Concilij dispositione, frustra videntur visitari nisi prius ad Synodum vocati, & instructi essent in his omnibus, quæ scire eos oporteat.

Diocesana tibi lege subditos. De legis diocesanae & iurisdictionis differentia dixi de officio, & potest. Episcopi, p. 1. tit. 1. c. 1. n. 15. & ad c. dilectum 18. supra de officio Ordinarij.

Dimmodo in ipsa Synodo. Notatur ad hoc quod Episcopus in sua Synodo potest facere statuta; ut per Aluar. Pelag. de planctu Ecclesie, lib. 2. art. 21. Bernard. reg. 238. Duen. reg. 245. Nauar. in c. nouit, de iudic. notab. §. n. 121. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 47. q. vlt. Ego ipse d. tract. p. 3. alleg. 93. n. 21.

Non dicas aliquid statuendum quod Canonici obuiet instituti. Notatur ad hoc quod Episcopus non potest condere statuta sacris Canonibus obstantia, ut per Abb. in c. fin. n. 7. & 8. de consuet. ubi Roch. de Corte sess. 1. n. 7. §. 11. Duen. reg. 250. Rot. in Toleana confraternitatum 3. Decembr. 1618. coram Vbaldo, Henric. Bottæ. de Synodo Episc. p. 3. art. 1. concl. 8. à n. 36. Ego ipse d. alleg. 93. n. 19. ubi n. 31. refero casus omnes in quibus potest Episcopus statere contra Canones, & constitutiones Summorum Pontificum, quos etiam enumerat Monet. de distrib. p. 1. q. 13. à n. 6.

Venire. Id est personaliter, & non per procuratorem, ex Duen. reg. 126. vers. limita secundum.

Compellat. Id est, per excommunicationem, Duen. reg. 271.

S V M M A R I V M.

- 1 Canonici Regulares inobedientes Priori suo per ipsam excommunicari possunt, & si fuerint incorrigibiles, de fratrurn consortio expelli debent.
- 2 Periuus non potest subire iuramentum honoris, sed oneris.
- 3 Delictum non probatur per instrumentum, vel scripturam.
- 4 Abbas potest religiosos excommunicare.

CAP. Cum in Ecclesiis. X.

Prior potest excommunicare Canonicos Regulares sibi inobedientes, & si à Papa, vel ab alio absoluantur, debent prestare iuramentum de obediendo suo superiori, & si sunt incorrigibiles, expelli debent de consortio fratrurn. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Anan. Butr. Imol. Bald. Panorm. Felin. Anchar. Host. Viu. in rationali primi libri iur. Pontif. pag. 476. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 166. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Ex discursu huius text. manifestè constat Canonicos Regulares, qui suo Prælati iuramentum obedientie præstiterant, & ex post facto exhibiti iuramenti immemores eidem Priori per omnia restiterunt, cogendos esse in penam contumaciae subire alterum obedientie iuramentum: sed obstat quod absque necessitate nullus est cogendus iurare, iuxta reg. c. etsi Christus, vers. quoniam ad iuramentum, de iureiur. quo argu

argumento clericos seculares ad iurandum Prælati suis non teneri resolunt Doctores in *c. hie quo*, infra hoc tit. ubi addam; in hoc autem text. videtur omnino otiosum posterius iuramentum cum prius sub eadem forma super eadem re, & inter eandem personas præstitum fuerit: sentiunt difficultatem gloss. 1. Abb. & Doctores in *presenti*, & in *c. legebatur*, hoc tit. inter quos Cardin. Zab. in *presenti*, oppos. 6. existimat, quod scilicet hic text. specialiter procedit in illis Canonici, qui propter inobedientiam fuerunt excommunicati, quibus posterius iuramentum licite deferatur quando eis ab excommunicatione beneficii absolutionis impenditur, iuxta reg. *cap. cum desideres*, & ibi gloss. verbo *ad cautelam*, de *sent. excom.* Cuius solutio licet receptor sit, vera tamen non videtur; quamvis enim in specie huius text. excommunicatio non præcessisset, illa tamen notabilis inobedientia sufficiens erat ad iustam posterius iuramenti declarationem, idque ex eo, etenim licet huiusmodi iuramentum priori nihil addat, & uti tales ad vinculum illius formandum non sit necessarium, *c. veritatis*, de *iur. iurando*, est tamen necessarium ad effectum satisfaciendi superiori læso, cui illata fuit iniuria per inobedientiam, quæ sanè commodè reparari non potest quam per solemnem eiusdem inobedientie abiurationem, iuxta reg. *cap. ult.* ibi, *in qua quis deliquit, de immunit. Ecclesiarum*. Insuper cum semel inobediens semper præsumatur talis, iuxta reg. *c. semel malus*, de reg. iur. lib. 6. ac subinde adversus illum semper addit quædam suspicio inobedientie, quæ commodius quam per iuramentum purgari posse non videtur, rectè fit ut illis Canonici iuramentum deferatur tanquam de prædicta inobedientia suspectis, quemadmodum de suspectis de hæresi, & de clericis in Sacris matrimonio de facto turpiter contrahentibus notant communiter Doctores.

Nec obstat quòd periurus, quales constat esse Canonicos, de quibus in *presenti*, iuramentum non est deferendum, iuxta *c. qui exigit*, 2. q. 1. & *cap. clericos*, ibi, *ne periuri reamur*, & *c. de cohabit. clericorum*, gl. verbo *periurij*, per text. ibi in *c. testimonium*, 5. q. 1. *versic. si verò, de testib.* Quia respondetur distinguendum esse inter iuramentum oneris & iuramentum honoris, prius est illud, quod non in penam, & ad remouendam aliquam mali suspicionem iniungitur, veluti illud per quod hæreticus cogitur hæresim abiurare, *c. ad abolendam*, de hæret. item illud de quo in *c. 2. qui Clerici vel videntes*, cum similibus, Posterius verò est illud, quod non in penam, sed magis in honorem iuranti deferatur, veluti iuramentum testis, vel illius, cui honorabile aliquod officium confertur. Quo supposito dicendum est huiusmodi Canonicos periuros, & suspectos de inobedientia non subire iuramentum honoris iuxta supradicta iura sic intelligenda, quæ tales à iuramento repellunt, interim tamen non eximi à iuramento oneris, de quo *hic*, ne aliàs ex malitia sua commodum reportent, contra reg. *c. intelleximus*, de iudiciis, cum similibus; quam distinctionem colliges ex gloss. verbo *prater*, in *fine*, in *cap. literas*, de *presumpt.* ubi Zab. Butr. Abb. & communis, idem Abb. in *dist. cap. intelleximus*, n. 14. Dec. in *c. questioni*, n. 3. de *appell.* qui omnes rectè intelligunt in specie dicti *cap. literas*, à suspecto de hæresi, de quo ibi, esse iuramentum exigendum, & distinctionem, *prater*, in text. positam esse intelligendam inclusivè, id est, vltra, non verò exclusivè, quasi iuramentum excludat, ut perperam sentiunt Imol. & Felin. ibi n. 22.

2 Recepto secundum formam, &c.] Ergo periurus non potest subire iuramentum honoris, sed oneris, ut per Abb. in *cap. intelleximus*, q. pen. de iudic. Dec. in *c. questione*.

Tom. I.

stioni, n. 3. de *appell.* Hyppol. in *l. maritus*, n. 4. ff. de *q. Tiraq. de nobilit.* c. 24. n. 10. ubi dicit teneri subire iuramentum calumnie, & fidelitatis, quia est iuramentum oneris, unde excommunicatus, qui aliàs non admittitur ad iuramentum, tenetur iurare de calumnia, ex eod. Tiraq. ubi proxime.

Per scripturas authenticas, &c.] Notatur ad hoc quòd delictum non probatur per instrumentum, vel scripturam, ut per Clar. lib. 5. §. fin. q. 54. n. 1. latè Mascard. de *probat. concl.* 499. Farin. *conf.* 25. n. 27. 29. & 37. Alex. in *l. Preter*, n. 7. ff. de *edendo*, ubi ait quòd si vnus occidat puta Simonem, non potest de hoc actu rogari Paulus notarius, ita ut per instrumentum probetur homicidium. Clar. in *praxi crim.* §. fin. q. 54. in *princ.* Dec. in *tract. crim. tom. 2. lib. 6. c. 12. ex n. 16.* Gasp. Cabel. ad *confit. Marchia* lib. 4. c. 1. in gloss. *proban. n. 40.* Anton. Scap. de *iure non scripto* lib. 5. in *tit. de interrog.* & *reorum resp. c. 6. latè Buccaron. de differ. inter iudicia civilia & crim. differ. 51. à princ.* ubi n. 8. cum Clar. citato loco, intelligit ut procedat quando delictum consistit in facto leparato ab ipso instrumento, siue in criminibus, quæ facto committuntur, ut adulterium, Sodomia furtum, & his similia, secus si delictum sit incorporatum, & connexum ipsi instrumento, veluti si famosum carmen, vel quid hæreticum scriberetur, vel quid simile fieret, quod per se ipsum delictum esset, & n. 10. subdit quòd quamvis delicta non probentur instrumentis, possunt tamen instrumenta produci super his, quæ probarent ad minicula maleficii, seu delicti per quæ dicta adminicula probantur.

Per censuram Ecclesiasticam compellatis.] Notatur ad hoc quòd Abbas potest Religiosos excommunicare, ut per Ioseph. Aldret. de *religiosa disciplina tuenda*, lib. 1. c. 3. n. 27.

S M M A R I V M.

- 1 Presbyteri clerici capellarum subditarum titulo Cardinalatus, debent Cardinali obedientiam, & reliqua de quibus hic; & vacante titulo succedit Capitulum illius Ecclesie, nisi pro bono pacis aliquid sit exceptum.
- 2 Cardinales habent iurisdictionem Episcopalem in Ecclesiis, quarum sunt titulares.
- 3 Cardinales in Ecclesiis, quarum sunt titulares, excommunicationis, interdicti, & suspensionis penas irrogare possunt, Pontificis insignibus uti, & beneficia conferre.
- 4 Collegia Sede vacante succedunt in potestate, & iurisdictione Prælati.

C A P. His, quæ. XI. Honor. III.

Capellani Presbyteri, & clerici Ecclesie titularis alicuius Cardinalis debent exhibere obedientiam, reuerentiam, & honorem Cardinali, pro scrutinio, Baptismo, & Capitulo celebrandis suis temporibus conuenire ad Ecclesiam, recipere humiliter correctionem Cardinalis, seruare excommunicationem, suspensionem, & interdictum, quæ Cardinalis fert contra ipsos, vel Ecclesiam. Si verò moriatur Cardinalis, dum vacat Ecclesia, Capitulum succedit, sed solus Papa corrigit, excommunicat, suspendit, interdicat. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Innoc. Butr. Panorm. Host. Felin. Anchar. Bald. Vivian. in *rationali primi libri iuris Pontif.* pag. 477. Alagona in *compend. iuris Canon.* pag. 166. remissivè Ximen. in *concord.* p. 2.

Bb 2

Probat

2 Probat hic text. Cardinales habere iurisdictionem Episcopalem in Ecclesiis, quarum sunt titulares, vt per Villadieg. *de ordine Cardin.* 7. Iacobat. *de Concil.* lib. 2. art. 2. n. 11. Falcon. *de reseru.* q. 2. princ. n. 10. quos refert & sequitur Flamin. *de resignat.* lib. 7. q. 1. n. 10. Leon. *in thesauro fori Eccles.* p. 2. c. 1. n. 7. Azor. *instr.* moral. p. 2. lib. 4. c. 1. q. 8. *prop. finem.* Et ideo excommunicationis, suspensionis, & interdicti penas irrogare possunt, Abb. hic. Et possunt Pontificiis insignibus vt, & benedicendi solemnem ritum more Episcoporum exercere, etiam si Episcopi non sint, Host. & Ioan. Andr. *in c. 1. de suppl. negl. Pralat.* refert Azor. *lib. 4. c. 3. q. 1. in fine,* vbi à princip. tenet Cardinales, qui Episcopi non sunt, habere iurisdictionem Episcopalem forensam in Ecclesiis, quarum titulos habent, & in capellas, ac reliquas Ecclesias ipsorum titulis subiectas & citat Butr. hic Ioan. Monach. *in c. 1. hoc tit. lib. 6. Roman. cons.* 498. Alban. *de Cardin.* q. 46. Mandos. *in reg. 7. Cancell.* q. 2. Anastas. Germon. *de indultis Cardin.* 8. tam ratione, n. 10. cum segg. Habent ius conferendi beneficia in suis Ecclesiis titularibus, Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss.* 3. n. 19. Ioan. à Cochier. *in reg. 1. Cancell. n. 2. vers. secunda,* quod intelligi quando sunt in Vrbe, nam in absentia solus Papa confert, vt habetur *in reg. 7. Cancellaria,* & possunt recipere resignationes beneficiorum existentium in suo titulo, Flamin. *d. q. 12. n. 8.* & Ordines minores conferre, idem Flamin. *lib. 4. q. 2. numero 88.* Quos quidem Cardinalium titulos cum prius essent Quinquaginta duo, Leo X. Kalend. Iulij 1517. ad septuaginta duos auxit, vt refert Capic. *decis.* 114. n. 13. & demum Sixtus V. ad septuaginta ex sua constitution. 55. dat. Idib. Aprilis 1587.

Manualem obedientiam, &c. Ex his verbis deducit gloss. verbo, *obedientiam, in presenti,* Clericos teneri suis Prælati obedire, abique eo tamen quod de præstanda obedientia iurare, aut aliquam scripturam conficere compellantur, eadem verba habentur *in c. olim 11. ibi, obedientiam facere manulem,* vbi gloss. 1. *de restit. spoliar. text. optimus in c. legebatur,* vbi gloss. verbo, *iniuria, supra hoc tit. text. in c. nullus 5, vbi gloss. 1. de iureiur. & vtroque resoluunt Doctores.*

Sed obstat. quod vel Clerici non tenentur ad præstandum obedientiam iuramentum suis Prælati, quia ipsis indignum, & indecens sit iurare, vel ex eo quod tale iuramentum omnino sit otiosum, nulla enim alia potest excogitari ratio, quæ ad hæc duo membra non reducatur, sed clericis iurare indignum non est, imo cum oportuerit ad iuramentum præstandum sunt cogendi, iuxta *c. ad abolendam, post princ. de heret.* vbi clerici hæretici meliori tantum ducti consilio ad fidem Catholicam reuersi coguntur suam hæresim abiurare, sic clerici in sacris constituti, qui matrimonium de facto turpiter contraxerunt, vxores solent abiurare, *c. 2. in princ. qui Clerici, vel vniuersales.* Deinde huiusmodi iuramentum de præstanda obedientia otiosum dici non potest, imò valde necessarium, cum Reipublicæ expediat quod obedientia subditorum iuramento confirmetur, iuxta *reg. o. omne, ibi, solidius consistit.* 2.2 q. 1. igitur clerici nullo casu à tali iuramento videntur immunes. Secundò obstat *c. quanquam, iuncta gloss. recepta verbo cautione 13. dist. vbi omnes Clerici indistinctè ad obedientiam iuramentum compellantur.* Tertiò obstat *c. Ego N. iureiurando, & c. dilecti 12. hoc tit. vbi ab Episcopis dum consecrantur iuramentum obedientie, & fidelitatis exigitur, idem dari Archiepiscopo, quando pallium ei traditur, docet text. in c. significasti, verso, hoc nimirum malo, ibi, pro obedientia, de*

electione, c. antiqua vers. seruata, de priuileg. Quatò tandem, & vltimò obstat *c. cum in Ecclesiis, sub hoc tit. vbi Canonici Regulares suis Prælati obedientiam præstare compellantur, igitur similiter Clerici saculares ad obediendum suis Episcopis iurare sunt compellendi.*

His tamen non obstantibus verissima est conclusio quòd Clerici, nec ad scripturam, neque ad obedientiam iuramentum tenentur, iuxta *d. c. legebatur, hoc tit. & c. nullus, de iureiur.* Ad argumenta verò facilis est responsio; nam ad primum dicendum est, quòd huiusmodi iuramentum est otiosum neque aliquam præ se fert utilitatem, etenim cum omnes Clerici indistinctè eo tempore, quo ad Ordines promouentur, præstent obedientiam iuramentum, iuxta *d. c. quanquam, & ibi gloss. de verbo, cautione, rectè sequitur non esse necessarium, imò otiosum aliud iuramentum exigere, nihil enim potest prior, quòd promotionis tempore reddiderunt, add. rectè alias iuramentum fidelitatis simul præstitum Papæ excusari ne ad totam suam vitam, etiam successoribus Papæ iurare teneatur, c. veritatis, de iureiur.* Ad secundum de *d. c. quanquam, respondetur iuxta modò dicta agere de clericis tempore, quo promouentur, in qua specie illos ad iuramentum teneri fatemur, non autem loquimur extra tempus suæ ordinationis, iuxta *d. c. nullus, quidquid Doctores communiter d. c. quanquam* reducant ad terminos *d. cap. nullus, vt scilicet procedat in clericis, quibus Ecclesiasticarum rerum cura commissæ est, qui tamen aperte confunduntur, quia d. c. quanquam, cum agat de clericis tempore, quo Sacris initiuntur, omnibus conuenit, nec ad solos rerum Ecclesiasticarum administrationem habentes restringi potest. Ad tertium de *d. cap. Ego N. & d. cap. significasti, & d. cap. dilecti, respondendum in terminis illorum iustam causam iurandi adesse, nam ratio boni communis suadet Ecclesiæ Principes quales sunt Episcopi, cap. Ecclesiis 35. dist. ad tuendum Romanæ Ecclesiæ Primatum, & conferendam ipsius Ecclesiæ dignitatem iuramento adstringantur, iuxta *d. cap. significasti, verso, hoc nimirum malo, &c.* quin etiam ob aliam quoque causam Episcopis iuramentum deferatur, quia ipsis principaliter rerum Ecclesiasticarum dispensatio est commissæ, cum sint principales pastores, ac subinde iuxta *reg. d. c. nullus, omnino iurare debeant.****

Quando autem Ecclesia ipsa Cardinali vacabit, &c. 4 Notatur ad hoc quòd Collegia Sede vacante succedunt in potestate, & iurisdictione Prælati, vt per Capic. *decis.* 114. num. 2. Et quòd vacante Sede Abbati Conuentus succedat in locum Abbatis quoad iurisdictionem, tenet Felin. *in presenti numero 3. & Abb. numero 2. & 3. Rot. decis.* 346. numero 31. recent.

Pro bono pacis. Quia pro conseruanda pace, & concordia multa de iure conceduntur, quæ alias licita non essent, *c. vltim. de transact. c. nisi essent, de prebend. l. æquissimum, ff. de usufructu, Flamin. de resignat. lib. 5. c. 3. à n. 165, Gonzal. reg. 8. Cancell. gloss.* 25. num. 12.

S V M M A R I V M.

- 1 Abbatis licet subditos excommunicare non possit, ipsi tamen sibi obedire tenentur.
- 2 Abbatis ratione publici muneris, & officij est capax iurisdictionis spiritualis.
- 3 Femina ratione dignitatis potest habere beneficiorum collationem.

4 Femina.

⁴ *Femina possunt esse canonice.*

⁵ *Abbatissa quomodo dicatur suspendere ab officio & beneficio clericos sua iurisdictioni subiectos, ostenditur.*

CAP. Dilecta. XII.

¹ **A**bbatissa licet subditos excommunicare non possit, ei tamen non obedire est peccatum mortale. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabari. Innoc. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Butr. Anch. Host. Pandorm. Bald. Felin. Imol. Henric. Boich. Viu. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 478. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 166. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2.

² Celebris est text. hic ad probandum Abbatissam ratione publici muneris, & officij (præcipue, vltimi qui interpretantur, si accedat Sum. Pont. consensus) esse capacem iurisdictionis spiritualis, etiam Episcopalis, ac proinde posse beneficia conferre, clericos instituere, & destituere, Vicarios, & Priors, res nominare ad suspendendum, & excommunicandum, & exerceendam dictam iurisdictionem, colliges hæc ex Lambert. de iurepatr. p. 1. lib. 2. q. 5. princ. art. 5. n. 4. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. c. 10. q. 5. Bellet. de iur. cleric. p. 1. tit. de disciplina cleric. §. 8. d. n. 19. Flores de Mena var. q. lib. 1. q. 10. n. 4. Fr. Emman. q. Regul. tom. 1. q. 17. art. 12. vbi asserit Abbatissam posse habere sub se clericos seculares, si habeat capellas ex privilegio, vel præscriptione pleno iure subiectas, Couar. in c. alma mater, p. 1. §. 11. n. 1. Nanar. sub tit. de sentent. excom. conf. 1. n. 1. Vgolin. de censur. tabul. 1. c. 2. §. 7. n. 5. Ludou. Miranda in tract. de sacris Monial. q. 6. art. 5. concl. 1. vbi nervose defendit attento iure communi Abbatissas, & Priorissas, aliasque Monialium præfectas non esse capaces spiritualis iurisdictionis nisi accedente Sum. Pont. consensu, aut ex consuetudine legitime præscripta. Potest namque femina ratione dignitatis habere beneficiorum collationem, ex Abb. hic n. 1. & Felin. n. 1. Tiraq. de primog. q. 10. n. 13. cum seqq. Bellet. loco prox. citato, n. 17. Rebuff. in tract. nomin. q. 8. n. 9. Gonzal. ad reg. 8. Cangel. gloss. 22. n. 12. Mar. Anton. var. lib. 1. resol. 6. 3. n. 1. Flores de Mena d. q. 10. n. 4. & ex privilegio Apost. c. dilecto, vbi post Innoc. Host. Ioan. Andr. & Butr. Abb. n. 1. Felin. n. 1. de resub. Boer. decis. 32. n. 20. Rota decis. 3. de concess. præb. in artiq. Et in eis instituere illa institutione, quæ dat possessionem, & titulum, non autem institutione authorizabili, per quam datur potestas exercendi curam animarum, ligandi, atque solvendi, Fr. Emman. d. rom. 1. q. 17. art. 12. Fr. Ludou. Miranda d. art. 5. concl. 4. statim in princ.

Ex quibus omnibus satis deprehenditur Abbatissas, & præfectas monialium Ecclesiasticam iurisdictionem habere posse, quamvis aliqui teneant illas solum esse instar matrisfam. nec ampliorem habere potestatem, quam istas in privata domo, ex quorum numero sum. Victor. in relect. 2. de potestate Eccles. q. 2. n. 4. Sot. in 4. dist. 20. q. 1. art. 4. Soar. tom. 5. dist. 2. sect. 1. n. 5. Fr. Emman. q. Regul. tom. 1. q. 15. art. 1. sed loquuntur contra decisionem huius text. Dicendum ergo est longam esse differentiam inter ea, quæ sunt Ordini annexa, & ad sacramentalem potestatem pertinent, & inter alia, quæ sunt iurisdictionis; eorum enim, quæ ordini annexa sunt, feminae sunt omnino incapaces, & minimè possunt per quamcunque humanam potestatem fieri capa-

Tom. I.

ces. At verò ea, quæ sunt iurisdictionis, quamvis Christus Dominus feminis non concesserit, non tamen inconuenit quòd ea possint exercere ex Ecclesiæ commissione, fatetur Vict. n. 5. & multos referens Soar. n. 5. dist. 2. loc. quemadmodum ex eadem à laico exerceri possunt, per doctrinam gloss. verbe, laico, in c. bene quidem, 96. dist. vnde quamvis leges Canonice feminis regulariter interdicannt omnem potestatem spiritualem: specialis tamen ratio indecentiæ effecit, vt Abbatissis in suis monasteriis spiritualis potestas concederetur, atque etiam propter euidentissimum periculū, quod suberat si viri præessent monialibus, vt resoluit S. Thom. in addition. ad 3. partem q. 29. art. 1. ad fin. & multi, quos refert, & sequitur Henric. lib. 6. c. 2. §. 4. iuncta littera X

Vnde fit consequens ex speciali Ecclesiæ commissione, quod Doct. omnes admittunt, posse habere Abbatissas spiritualem iurisdictionem, quæ tamen Ordinis non sit, sed etiam generaliter à lege Canonica huiusmodi potestatem concessam esse in respicientibus sui monasterij, & monialium gubernationem, quod magis docet S. Thom. dicto loco, & in 4. dist. 2. q. 2. art. 1. ad secundum, dum scribit Prælationem, quæ competit Abbatissis, non esse ordinariam, sed quasi ex commissione propter periculum imminens ex virorum cohabitatione. Vnde meritò Doctores inquirunt Abbatissas compere omnem iurisdictionem, quæ Abbatibus competit, veluti in beneficiis conferendis, & in bonis sui monasterij administrandis, cæteris supra relatis. Et quemadmodum Abbates, ita etiam Abbatissas iuari regula de trienniali comprobatur Rebuff. de pacificis possessor. n. 3. cum seqq.

Canonice. Notatur ad hoc quòd feminae possunt esse canonice, vt per Lambert. de iurepatr. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 4. n. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cangel. gloss. 22. d. n. 16. Viuian. in praxi iurisp. p. 1. lib. 6. c. 3. n. 4. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. q. 5. sub lit. B. Petr. Greg. syntagm. iur. lib. 1. c. 19. n. 9. & alios cumulat à Rot. in vna Tullen. seu nullus iurisdictionis 27. Nouemb. 1624. & in alia Tullen. seu nullus præbendarum 26. Februarij 1625 coram bonæ mem. Buratto. Præbendæ verò talium Canoniarum vsque adeò merè temporales sunt, vt cuiuscunque simoniae experte sint. Verall. decis. 356. n. 6. p. 2.

Officia, beneficioque suspendat. Pandorm. hic dicit quòd Abbatissa potest suspendere ab officio, & beneficio clericos suæ iurisdictioni subiectos largè, subtrahendo scilicet eis præbendas, & præcipiendo ne celebrent donec satisfecerint, non autem stricte, & proprie, id est, ea suspensione, & interdictione, quæ earū transgressores poena irregularitatis feriatur, sequitur Fr. Emman. d. art. 12. in fin. & Azor. d. c. 10. q. 6. Et ideo Ludou. Miranda d. art. 5. q. 4. vers. ad primum, meritò dicit quòd suspensio, de qua in præsententi, non fuit censura, sed quædā prohibitio, vel priuatio, quæ largo modo loquendo suspensio dici potuit, sed re vera non fuit nisi quoddam Abbatissæ mandatum quod per ipsam optimè potuit imponi. Vnde notandum est quòd Pontifex non dicit hic seruari debere censuram ab Abbatissa latam, sed præceptum eius atque mandatum, quod cuidam Abbatini iniungit si subditi illius obedire ipsi noluerint, per Ecclesiasticam censuram ad ipsum compellat eos, in quo clare indicant Abbatissæ suspensionem non fuisse censuram, sed simplicem quandam prohibitionem; sic etiam Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 3. c. 1. actat. 1. num. 23. asserit Summ. Pontific. in præsententi præcipere seruandam suspensionem ab officio, & beneficio, quam Abbatissa quædam

Bb 3

tulerat

tulerat, non tanquam censuram Ecclesiasticam, sed tanquam præceptum superioris, & ideo in fine huius text. illam non iam suspensionem vocat, sed salutaria monita, & mandata, ad quæ observanda vult Monachas, & clericos eidem Abbatisse subditos compelli censura Ecclesiastica, intendit Mar. Alter. de censuris, tom. 1. de excom. lib. 1. disp. 7. cap. 5. *prop. finem vers. ad argumentum.* Vel forsitan melius omisso præfato communi Doctorum intellectu asserentium suspensionem, de qua in hoc text. non fuisse Ecclesiæ censuram, sed simplicem quandam prohibitionem potius facti quam iuris, tenendo opinionem vorissimā quod fœminis interdicta est potestas ferendi censuras, vt multis comprobant Con. in c. alim. mater, p. 1. §. 1. n. 2. Vgolin. de censur. tab. 1. c. 2. §. 7. à princ. facilius ad hunc text. responderi potest negando Pontificem, in præfati approbare suspensionem Abbatisse, cum potius rescribens Abbati eidem imponat, vt per censuras Ecclesiasticas faciat observari salubria monita Abbatisse, quod sanè necessarium non erat, si suspensio Abbatisse valuisset, iuxta reg. text. in c. cum ab Ecclesiis, de offic. ordin. notat optimè Vgolin. d. §. 7. in fin. & post eum Soar. tom. 5. de censur. disp. 2. sect. 3. n. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 Metropolitani non potest exigere iuramentum à Suffraganeo ultra formam Canonicam, & si exigat, non tenetur iurare, & si iurat, iuramentum non tenet.
- 2 Capitulum, aut Ecclesia potest sine prælato agere, si ex eius facto, aut negligentia grauetur.
- 3 Quod tibi non vis fieri, aliis ne facias.

C A P. Dilecti filij. XIII.

Metropolitanus si à Suffraganeo iuramentum exigat ultra formam statutam à Canone in eo, quod est ultra, Suffraganeus non tenetur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Innoc. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Butr. Anch. Host. Panorm. Bald. Felin. Imol. Viuian. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 478. Alagona in compend. iur. Can. pag. 166. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Collige ex text. manifestā differentiam inter Episcopos exemptos, & immediate Summo Pont. subiectos, & Episcopos, qui in aliis superioribus, veluti Archiepiscopis, immediate subiungunt, vt priores Sum. Pont. teneantur iurare, posteriores autem non ita, sed suis superioribus, idē probat c. vt super, iuncta gloss. verb. sacro, de rebus Ecclesiæ c. ult. de Ecclesi. ad sic. sic alias Clerici dum ad Ordines promouentur suo Episcopo, & immediato superiori iuramentum præstant obedientiæ, & non Sum. Pont. c. cum clericis, 19. de verbor. signif. c. quanquam 23. dist. sic Religiosi suo immediato Priori iurare coguntur in c. cum in Ecclesiis, 10. hoc tit. Obstat tamen maxime c. Ego N. de iureiur. vbi præscribitur forma, qua omnes Episcopi Sum. Pont. tenentur iurare. Cui difficultati ultra alios intellectus, qui solent assignari responderi potest cum gloss. fin. ibi, quam Abb. Imol. Felin. & DD. communiter sequuntur, D. Anton. p. 2. art. 10. c. 5 §. 2. vbi scilicet d. c. Ego N. procedat solum in Episcopis exemptis, qui immediate Sum. Pont. subiciuntur, non verò in Episcopis, qui immediate Archiepiscopis, aut aliis superioribus subiungunt, qui cum ab ipsis promouentur, & confirma-

tionem, ac consecrationem accipiant, c. ult. ibi, à Metropolitani iudicio præferatur, 63. dist. c. suffraganeis 11. de elect. ipsis, & non Sum. Pont. tenentur iurare, iuxta hunc text. & resoluunt Lancel. Conrad in templo omnium ind. lib. 2. c. 4. n. 8. Cened. ad Decret. collect. 108. n. 1. Hodie tamen per regulas Cancellariae provisiones Episcopatum soli sunt Summo Pont. reservata, & ideo omnes Episcopi indistinctè illi iurare debent, iuxta formam præscriptā in c. Ego N. præter quod iuramentum aliud quoque, ab eis exigitur continens Fidei professionem Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 1. ad med. Reges verò solum per epistolam simpliciter aliquem nominant Sum. Pont. ad Episcopatum vacante, Pontifex verò proponit in Consistorio Cardinalium vacare Episcopatum, & à Rege vnum commendari, & vnusquisque sententiam dicit, & is eligitur in quem maior pars concurret, expediturque ea re cedula consistorialis, & committitur aliquibus Prælati, vt sic electum, & auctoritate Pontificis confirmatum consecrent.

Et Capitulum Castellani. Notatur ad hoc quod Capitulum, aut Ecclesia potest sine Prælato agere si ex eius facto, aut negligentia grauetur, vt per Put. lib. 2. decis. 441. n. 4. in antiq. alias decis. 431. n. 4. lib. 2. in correctu.

Non debeat alij re fecisse quod ab alio fieri tibi nolle. Notatur ad illud princip. quod tibi non vis fieri, aliis ne facias. Pichar. per text. ibi in §. iura præcepta n. 30. Instit. de instit. & iure, Marant. de ordine iudiciorum p. 3. n. 6. Ego ipse de Axiom. iuris vsus freq. Axiom. 196. n. 14.

S V M M A R I V M.

- 1 Capitulum Sede vacante confirmat, & infirmat electiones.
- 2 Capitulum Sede vacante potest electos confirmare, & à patronis præsentatos instituere.
- 3 Capitulum Sede vacante succedit in omni iurisdictione qua iure ordinario competeat Episcopo.
- 4 Collatio beneficiorum dicitur ex fructibus Ordinarij collatori.
- 5 Præsentandi, & eligendi sunt fructus.
- 6 Collationis questio est gravis præiudicij respectu collatori.

C A P. Cùm olim. XIV.

Capitulum Sede vacante confirmat electiones Abbatum vice Episcopi. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Innoc. Butr. Panorm. Felin. Henric. Bald. Bolch. Host. Viuian. in ration. primi libri iur. Pontif. pag. 479. Alagona in compend. iur. Can. pag. 167. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Collige ex text. Capitulum Sede vacante posse electos confirmare, & à Patronis præsentatos instituere, Valer. Regin. in praxi forens. lib. 3. o. tract. 3. n. 241. Azueu. conf. 9. à n. 20. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 38. q. 2. Steph. Quaranta in sum. Bullarij, verbo, Sede vacante, §. 9. quæro, vers. quæ conclusio, Nicol. Garcia de benef. p. 5 c. 7 n. 54. Viuian. in praxi iurisparr. lib. 12. c. 2. n. 6. nam Capitulum Sede Vacante succedit in omni iurisdictione, quæ in ordinario competeat Episcopo tam in spiritualibus, quam temporalibus, vt per Feder. de Senis conf. 16. n. 2. Paulin. de potest. Capituli Sede vacante, q. 1. n. 3. cum seqq. & q. 5. n. 2. vers. item regulariter p. 1. Nau. conf. 43. n. 1. de tempor. ordin.

ordin. & conf. 7. n. 1. de filiis presby. Flamin. Parif. de resign. benefic. lib. 7. q. 23. ex n. 27. Guttier. canon. lib. 1. c. 11. n. 10. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 1. c. 37. q. 6. Soar. de consur. disp. 7. sect. 2. n. 4. Molin. de iustit. tract. 5. disp. 11. n. 1. Rota decis. 1. n. 13. p. 2. diuers. & decis. 346. n. 2. p. 2. recent. & decis. 632. n. 4. p. 2. recent. Aloyf. Ricc. in collect. decis. part. 1. collect. 610. & p. 4. collect. 880.

In gloss. Capitali, ibi, Sed collatio beneficiorum inter bona Episcopalia, & fructus computantur. Notatur ad hoc quod collatio beneficiorum dicitur ex fructibus Ordinarij collatoris, Mill. in repet. verbo, beneficiorum collatio, n. 14. Rebuff. in tract. nominat. q. 14. n. 76. post Rot. Selu. Cassan. & alios Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 45. n. 8. post Gom. & Bellam. Menoch. conf. 83. n. 2. & conf. 190. n. 10. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo, iustitiam, §. 2. pag. 166. Valer. Regin. d. lib. 30. tract. 3. n. 241. vers. preposita. Salgado de pract. Regia tom. 1. p. 3. c. 20. n. 3. Et sic ius presentandi & eligendi sunt fructus, Perez l. 10. gloss. 3. p. 3. p. 889. col. 1. vers. quibus, tit. fin. lib. 4. Ordinar. Hinc etiam provenit ut inter fructus canonicas vox computetur. Petr. Greg. de iustit. rei benefic. c. 15. n. fin. Fabric. in praxi de iurepatr. lib. 1. tit. 11. n. 2. Campan. in diuers. iuris Canon. rub. 2. c. 3. n. 8. quos refert & sequitur Ludou. à Sarania de iurisdic. Adiunctorum q. 12. n. 34.

In ead. gloss. ibi, Et magnum fieret praeiudicium, &c. Notatur ad hoc quod questio collationis est gravis praeiudicij respectu collatoris, ut per Mill. in repet. verbo beneficiorum collatio, n. 16. ad med. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 4. proem. n. 60.

S V M M A R I V M.

- 1 Ordine qui maior est, licet in Ecclesia posterius receptus, in loco, & portione praefertur.
- 2 Dignitas antiquitati praefenda est.
- 3 Dignitas maior praecedere debet.
- 4 Honorandus est quilibet secundum suam dignitatem.
- 5 Seniores primo loco sedere debent.
- 6 Antiquiori debetur honor.
- 7 Honorem debent impendere minores maioribus.
- 8 Nobilitatis ratio est habenda in beneficiorum distributione.

C A P. Statuimus. X V.

Ordine qui maior est, licet in Ecclesia posterius receptus, praefertur aliis loco, & portione, & sic Presbyter ultimum receptus, praefertur Diacono, & hic Subdiacono, & hic Acolyto, & sic de ceteris. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabab. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Bald. Panorm. Host. Anchi. Butr. Felin. Henric. Vin. in ration. primi libri iur. Pontif. pag. 480. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 168. remissive Casal. in annot. Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Probat hic text. dignitatem antiquitati praefendam, ut per Tiraq. de iureprimog. in praxi. n. 151. Et maiorem dignitatem praecedere debere dicit Steph. Gratian. discept. forens. c. 106. n. 3. vbi intelligit quando dignitas est ordinata ad illum actum, pro quo tractabatur de praecedendo.

In gloss. Primum locum ibi, quia secundum dignitatem cuiusque quilibet honorandus est in sede. Vide Valdes. de dignitate Regum Regnorumque Hispanie, c. 6. n. 1. Tiraq. de nobilit. c. 10. n. 52. vbi citat versum illum vulgarem magis quam elegantem.

Tali sede sede, ne dicam surge, recede.

Hinc seniores primo loco sedere debent, & in sessionibus iunioribus sunt praefertendi, Tiraq. de primog. in praxi. n. 115. honor enim debetur antiquiori, ex Aloyf. Ricc. in praxi rerum fors Eccles. decis. 580. n. 4. & in i. edit. & resol. 551. in 2. edit. Et antiquior in collegio in sententiis proferendis est praefertendus. Henric. conf. 47. n. 6. vbi n. 7. cum Specul. tit. de citat. vers. porro, dicit quod Canonici plures si sint delegati à summo Pont. antiquior in salutatione praefertur; & omne per antiquitatem fit nobilius, l. 1. ff. de albo scrib. l. 1. C. ut digni. ordo seruetur, l. honores, C. de decurion. lib. 10. Cassan. in catalogo gloria mundi, p. 4. confid. 36. Valdes. d. tract. c. 5. n. 3. Vnde honorem debent impendere minores maioribus, Cassan. in catalogo, p. 2. confid. 10. Rebuff. in tract. nominat. q. 14. n. 49. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 284.

In gloss. Potiorem, in med. ibi, consideranda est nobilitas, &c. Notatur ad hoc quod in beneficiorum distributione nobilitatis ratio est habenda, Tiraq. de nobil. c. 20. n. 1. 10. & 11 ad quod vide multa in c. de multis, verbo, circa sublimis sup. de praebend.

S V M M A R I V M.

- 1 Ecclesia sita in aliquo Archidiaconatu si erigitur in Cathedrali, à iurisdictione Archidiaconatus eximitur.
- 2 Minor in maiorem potestatem habere non debet.
- 3 Inferior Superioris iura nequit tollere.
- 4 Maior delinquens in alieno territorio habetur pro priuato.
- 5 Ecclesiam Cathedrali solus Papa mutat.
- 6 Excommunicandi nuda potestas quando est alicui tanquam nudo executori commissa, hic potestatem absoluendi non habetis.

C A P. Cum inferior. XVI.

Ecclesia posita in iurisdictione alicuius Archidiaconatus si erigatur in Episcopatum, statim eximitur à iurisdictione Archidiaconi, & Archiepiscopus erigens in Cathedrali, recompensat iurisdictionem Archidiaconi in sua diocesi, vel provincia sine praeiudicio tertij. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabab. Host. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anania, Felin. Bald. Panorm. Anchi. Butr. Henric. Vinian. in rationali primi libri iuris Pontificij pag. 480. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 168. remissive Casal. in annot. Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Collige ex text. quod minor in maiorem potestatem habere non debet, l. 1. in l. omnes papuli, num. 11. ff. de iustitia, & iure, Mant. lib. 3. dialogo 69. Hippol. sing. 182. Tiraq. de penis temperandis, in praxi. n. 26. Et inferior superioris iura nequit subverti, Surd. conf. 58. num. 6. Thom. de Thoma. reg. 147. Brunor à Sole in locis communib. verbo, inferior 4. Azeved. l. 2. num. 56. tit. 14. lib. 4. noue recop. Cardol. in praxi iudicium, verbo, lex 9. Crauet. conf. 138. num. 5. vbi etiam tenet quod eadem ratione, qua non potest inferior iuri communi derogare, eadem non potest ius consuetudinis tollere, Menoch. illustrum questionum cap. 25. num. 10. cum segg. vbi num. 13. asserit quod Superioris factum meram inferioris utilitatem respiciens per ipsum inferiorem potest alterari. Hinc dicit Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 45. §. 1. n. 69. quod in potestate inferiorum non est per eorum pacta priuata praediicare reservationibus Apost. vel illas diminueri.

minuere. Hinc etiam vulgo colligunt Prælatos inferiores non posse dispensare in legibus superiorum, & in poenis earum, ut per Soar. d. censur. disp. 5. sect. 4. n. 7. & disp. 7. sect. 4. n. 1. & disp. 29. sect. 1. n. 2. 1. & de legibus, lib. 6. c. 14. n. 4. & de defensione Fidei lib. 4. c. 8. n. 1. 5. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 7. n. 6. & alios quos refert Illustriss. D. Roder. à Cunha post primam huius libri impressionem à me visus in com. ad c. inferior 4. disp. 2. 1. n. 2.

4 Mandamus, &c. Notatur ad hoc quod maior delinquens in alieno territorio habetur pro priuato, ut per Azeued. l. 1. n. 87. cum seqq. tit. 16. lib. 8. noua recopil.

In distictis studeas inhibere. Notatur ad hoc quod ad effectum ut cognoscatur quod sit Ecclesia Cathedralis, inspicitur tempus præsens, ut per Host. in præfati n. 13. Seraphin. decis. 1445. in fine, Rot. in Casarancustana præminentiarum 29 Nouembris 1627. coram R. D. meo Coccino Deceano, in vers. quo vero ad secundam rationem.

5 In gloss. Cathedralis, ibi, qui huiusmodi mutationes, translationes, & consimilia debent fieri de auctoritate Papa. Notatur ad hoc quod Ecclesiam Cathedralis solus Papa mutat. Ego ipse de offic. & potestate Episcop. p. 3. alleg. 10. n. 5.

6 In gloss. Legares, ibi, item est hic arg. quod si Papa mandat, &c. Notatur ad hoc quod quando nuda potestas excommunicandi est alicui tanquam nudo executori commissa, hic potestatem absoluendi non habebit, sequuntur in præfati Ioan. Andr. col. ult. n. 1. vers. & in fine, Butr. n. 8. Panorm. col. 1. in fin. vers. in ead. gloss. Felin. col. 3. n. 5. vers. fallit tercio, quos & alios plures refert, & sequitur Rendina in promuario recept. sent. tit. 41. de excom. n. 4.

S V M M A R I V M

- 1 Compositionem super iure primatie unus solus, cuius interest, poterit impedire.
- 2 Archiepiscopus Prouincia est.
- 3 Primatie questio inter Bituricen. & Burdegalen. Archiepiscopos refertur.
- 4 Auctoritatis nimia increpatio nec correctionem recipit, nec salutem.

C A P. Humilis. XVII. & fin.

1 Inter duos Archiepiscopos quando est questio quis eorum sit primus, & Papa aliquid determinat, ante publicationem huius determinationis requiritur consensus Prælatorum, & Capitulorum vtriusque partis, & Capituli alterius, & si consentire nequeant, compareant Prælati personaliter, Capitula per procuratores coram Papa ad dicendum ius, & si succumbant, soluant expensas parti. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Felin. Host. Bald. Anch. Panorm. Butr. Henric. Viuian. in rationali primi libri iur. Pontif. pag. 481. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 168. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Burdegalenis Prouincia. Ergo Archiepiscopus Prouincia est, Rebuff. ad l. 199. vers. sed quoad declarationem, ff. de verb. sign. pag. mibi 633.

Quam inter Bituricen. & Burdegal. Archiepiscopos in causa Primatie, &c. In Prouincia Aquitania, quæ continet Bituricenses, & Burdegaleses, controuersia fuit inter illos duos Archiepiscopos, quis eorum primatum haberet; in qua questione faciant quæ

Alberic. in rub. d. statu hominum, col. ult. ubi dicit Archiepiscopum Bituricensem esse primatem in Prouincia Burdegalenis, Card. Alexand. in c. desimus 22. dist. Bituricensem ponit primum Patriarcham post quatuor antiquos Patriarchas, Nicol. Boër. in addit. ad tract. de auctoritate, & præminencia magni Consilij, p. 1. n. 14. Bituricensem esse primatem in Burdegalenis Prouincia. Hodie tamen ambo se vocant primates Galliarum, habent suffraganeos, & nullum Metropolitanum.

In gloss. Humilis, ibi, austeritatis autem nimie increpatio nec correctionem recipit, nec salutem. Item S. Prosop. de vita contemplativa, lib. 2. c. 5. in hæc verba, Austeritate autem nimia & increpatione offensus nec increpationem recipit, nec salutem; refero ego ipse de offic. & potest. Episcop. p. 1. tit. 2. gloss. 12. n. 1. 2. n. 26. adducens illam, auctoritatem S. Isidori lib. 3. de sum. bono, c. 9. 2. qui delinquentem superbo, vel odio animo corrigit, non emendat, sed percutit, & oburgans furor est, non dilectio corrigentis, & quicquid lacerato animo dixeris, punientis est impetus, non charitas corrigentis; alia plura in hoc propositum adducit Thomas de Mancinis, in sua laureola dominorum Prælatorum, pag. 47.

De Trenga, & Pace.

TIT. XXXIV.

S V M M A R I V M.

- 1 Pacis latus & praconia.
- 2 Trenga & pacis connexio.

UPER hanc rubr. scripserunt Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Bald. Panorm. Felin. Butr. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canonum, fol. 16. verso, Petr. de Rauenna in compendio iuris Canon. Martin. Melnart. in epitome Decret. fol. 40. verso, Dan. Venator in analysi method. iuris Pontif. à pag. 208. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decret. Barth. Carth. in exposit. titulorum iuris Canon. Zypæ. in analytica postremi iuris Ecclesie narrat. pag. 60. nouissime Ioan. Honor. lib. 1. sum. in Decret. omnes sub hoc tit.

De trenga, & pace peculiare tractatus edidit Nicolaus Moronus, Sebastianus Guazinus, & Octau. Vulpel. rom. 1. tract. Doct. p. 1. fol. 206. & incidenter tractarunt Hispani tit. 12. part. 7. & l. 41. & 22. styli, ubi Pan. & tit. 9. lib. 8. noua recopil. Guillelm. Durand. in speculo iuris, lib. 4. sub hoc tit. Conrad. in templo omnium iudicum, lib. 1. cap. 1. §. 4. vers. 16. Ceual. com. contra com. q. 392.

De pace Vide D. Thom. 2. 2. q. 29. art. 1. Boër. decis. 40. num. 1. Rota Bononien. decis. 64. n. 16. & 17. Hyppol. conf. 9. num. 48. Cotta in memorabilib. verbo, Pax, pag. mibi 663. Adr. Gail. de pace publica, Perez ad lib. 4. Ordinam. pag. mibi 858. Anton. Corset. de priuileg. pacis in vol. 13. tract. Iacob. Nouell. in praxi crim. tit. de pace, & maxime ex n. 41. Cosim. in pragmat. sanct. in præm. §. qualiter præerea in gloss. verbo, pacis, Lancel. Conrad. in templo omn. iudic. lib. 1. c. 1. §. 3. verbo, pacificus debet esse, Altamis. de visit. in verbo, pacem, & plures refert Cened. ad decret. collect. 31. num. 1.

Omnia